

EGY AZ ISTEN

Unitárius Közlöny

KOLOZSVÁR, 1888–1948/1990. • 27. (87.) ÉVF. • 4. SZÁM • 2017. ÁPRILIS • ÁRA: 2,50 LEJ

Fotó: Czire Alpár

Húsvéti hit

• A keresztény világ nagy ünnepét megelőzi a lemondás, önvizsgálat időszaka, a böjt, a visszások kifaragásának napjai, a farsang, illetve a szabadságharc örökségének feladataira emlékeztető március idusa.

Hogy miként készültünk a húsvéti titok lepleinek fellebbezésére, azt talán maga a természet is sugallja: szembenéztünk az olvadó hófoltok alól előkerülő gazzal, szeméttel, megmetsztük fáinkat, elültettük a magvakat, gyönyörködünk a rügyek

ígéretében, a farsang vidámsága visszaköszön a fényesedő kék égből, s szabadabban lélegzünk.

Keresztény, közelebbről protestáns és unitárius embernek a húsvét tán a leginkább zavarba ejtő ünnep: összekapcsolódik benne élet és halál, öröm és bánat, pogány és keresztény tradíció, hit és vélekedés, kétely. Kultúránk, hitünk gazdag hagyományai azonban segítséget nyújtanak kérdéseink megválaszolásában.

Legyen áldott bennünk nagy-péntek bújaja, húsvét öröme!

A tartalomból:

Húsvéti hármas
őrségváltás

4

Berde Mózes szobra

10

A krízis mint a fejlődés
lehetősége

14

Villanófények

22

Pillanatok az egyetes
mindennapokból

24

„Ti ne féljete! Mert tudom, hogy a megfeszített Jézust keresitek.” (Mt 28,5b)

EGYHÁZUNK HÍREI

● **Március 10-én Bágyonban** került sor az **Együtt Isten völgyében** közösségi alkalommal egybekötött istentisztelet-sorozat újabb alkalomára. Az istentiszteleten Bőjte Csaba ferences rendi szerzetes vezette a szolgálatot, ezt követően beszélt a dévai Szent Ferenc Alapítvány tevékenységéről. A begyűlt perselypénzt a dévai Szent Ferenc Alapítványnak ajánlották fel az árva gyermekek megsegítésére.

● **Március 11–12-én Bálint Benczédi Ferenc püspök meglátogatta a gyergyói és csíkszeredai unitáriusokat.** Az istentiszteleti alkalommal egybekötött találkozón Marosán Csaba kolozsvári színművész *Intés az őrzőkhöz* című verses összeállítással köszöntötte a két gyülekezet tagjait.

● **A Magyar Unitárius Egyház március 24–25-én megtartotta az egyetemes énekvezér-továbbképző tanfolyamát Marosvásárhelyen,** a Bolyai téri unitárius egyházközség templomában.

● **Az egyház hitéleti és missziói ügyosztálya házassági felkészítőt indít Összehangoló néven a házasulandó pároknak.** A vezetők minden esetben együttműködnek annak a gyülekezetnek a lelkészeivel, amely gyülekezetbe a párok tartoznak. Kérjük a lelkészeket és a párokat, forduljanak bizalommal az Összehangoló-vezetők-höz: Bartha Mária Zsuzsanna és Bartha Károly (Kocsord), Rácz Norbert Zsolt és Rácz Mária (Kolozsvár), Kiss Sándor Lóránd és Kiss Zsuzsanna (Nyárádszentmárton), Tőkés-Bencze Zsuzsanna és Tőkés-Bencze Lehel (Gyergyószentmiklós), Lakatos Sándor és Nagy Emese (Székelykeresztúr), Demeter Sándor Lóránd és Újvárosi Katalin (Székelyderzs), Kovács István és Pál Tünde (Sepsiszentgyörgy).

● **A 2018. évi unitárius névtárba (és ezzel együtt a falinaptárba) felvételre javasolt keresztnemekre vonatkozó kérések beküldésének határideje 2017. június 1.**

A kérésnek kötelezően tartalmaznia kell a kért keresztnévet, az indoklást és a javasolt névnapot. A kéréseket a **media@unitarius.org** címre kérjük küldeni. A határidőre beérkezett kéréseket a Média- és Kiadóbizottság ajánlása alapján az Egyházi Képviselő Tanács elnöksége bírálja el. A határidő után beérkezett kérések – pozitív elbírálás esetén – legkorábban a 2019. évi névtárban jelenhetnek meg.

Lelkészi értekezletek

● A Marosi Egyházközségben március 1-jén tartották a lelkészi értekezletet Jobbágyfalván. Bibliamagyarázatot tartott Sándor Szilárd helybeli lelkész, és elhangzott dr. Spielmann Mihály történész *A Teleki Téka múltja és jelene* című előadása.

● A Kolozs-Tordai Egyházközségben március 6-án a tordai egyházközségben találkoztak. Fülöp Júlia ifjúsági lelkész bibliamagyarázata után Székely Kinga Réka hitéleti előadó-tanácsos *Jelenkori magyar unitárius ünnepeink értékei és lehetőségei* címmel tartott előadást.

● Március 7-én a Székelykeresztúri Egyházközség lelkészei találkoztak Székelykeresztúron. Mátéfi Tímea énlaki lelkész tartott bibliamagyarázatot. Dác Tibor gazdasági előadó-tanácsos felvezetését a lelkészi fizetésekről dr. Kovács Sándor teológiai tanár előadása követte *Unitárius mártírológia. Dávid Ferenc megdicsőülésének történetei* címmel.

● A Háromszék-Felsőfehéri Egyházközség lelkészi értekezletét március 8-án tartották Sepsiszentgyörgyön. Buzogány-Csoma Csilla kórházlelkész tartott bibliamagyarázatot, majd *Hívásunk védelme* címmel beszélgetésre került sor.

● A Székelyudvarhelyi Egyházközségben március 16-án volt értekezlet, a homoródjánosfalvi egyházközségben. Csete Árpád homoródalmási lelkész bibliamagyarázata után Moldován-Szeredai Noémi beszélt az egyházközségi lelkigondozásról.

● Március 22-én találkoztak a Küküllői Egyházközség lelkészei Ádamoson. Bibliamagyarázatot Jenei Csaba magyarsárosi lelkész tartott, majd elhangzott Molnár Lehel

levéltáros *Keserűi Dajka János püspök és az unitáriusok Bethlen Gábor idejében* című előadása.

Egyházköri hírek

● **Háromszék-Felsőfehéri Egyházközség**

Február 24-én Szentivánlaborfalvára látogatott a sepsiszentgyörgyi nőegylet. Közös búcsúztatták a telet, majd Péterfi Ágnes lelkész és férje indiai útjukról készített vetített képes előadására került sor.

A sepsiszentgyörgyi unitárius templom tanácstermében február 26-án bemutatták Czegő Zoltán Hetvenhét című verseskötetét és Tyúkisten gyermekei című novelláskötetét. Délután József Álmos Bevonulás Háromszékre. 1940 című dokumentumkötetét ismertették.

● **Marosi Egyházközség**

*Február 27. és március 3. között került sor a marosvásárhely-kövesdombi unitárius templomban a hitelesítő hétre. Ennek keretében március 2-án sor került Székely Kinga Réka homoródszentpéteri unitárius lelkész *Papnő mesék* című könyvének bemutatására.*

● **Székelykeresztúri Egyházközség**

Március 1-jétől a székelykeresztúri unitárius egyházközségben hétfőtől péntekig 8.30–15.30 között nappali foglalkoztatóprogram indul nyugdíjasoknak.

Halottunk

Elhunyt **Sándor Mária szül. Bartha**, egyházunk nyugalmazott irodafőnöke. 1926-ban született Kolozsváron, 1950-ben kötött házasságot Sándor Lászlóval, frigyüket Isten három fiúgyermekkel, Zoltánnal, Lászlóval és Gáborral áldotta meg. 1971–1985 között az egyházi püspöki hivatalában dolgozott. 2005-ben férjével Magyarországra költözött. 2016. december 21-én, életének 90. évében visszaadta lelkét Teremtőjének. Hamvait a Házsongárdban helyezték örök nyugalomra március 13-án. A szolgálatvégző Rácz Norbert Zsolt kolozsvár-belvárosi lelkész volt.

LÉLEKKENYÉR

Ebben a teremtett világban van élet!

Édesanyai ágon való nagyapám, immár néhai Nagy Zoltán, szentivánlaborfalvi lelkész volt 42 éven keresztül. Húsvét előtt és alatt minden esztendőben az ottani gyermekkori emlékeim jutnak eszembe. Azok az ünnephez hozzátartozó népi szokások, amelyeket papunokaként Háromszéken megéltem, átéltem, megtapasztaltam, életem meghatározó emlékei közé tartoznak. A gondosan betanult locsolóversek, a vállra felakasztott hímzett tarisznya, a számunkra elviselhetetlennek tűnő Farmec kölni, a „kötelező” érvényű rokon látogatás, a piros tojás, a „mejjbe” kitűzött szegfű vagy a szerencsésebbek esetében a már üzenet jelleggel bíró piros rózsza nélkülözhetetlen elemei voltak ünnepszűnknek. Gyermekként, ifjúként ez maradt meg számomra az ünnep varázsából.

Már én is lelkész voltam, amikor nagyapám immár nyugdíjasként a Hunyad megyei unitáriusokhoz szolt húsvét ünnepe alkalmával. Úrvacsorai ágendai beszédet mondott az úrasztala mögöl. Bibliai alap gondolatát Lukács evangéliumából választotta, szelíden, de annál meggyőzőbb arccal fordult a hívek felé, s az evangélistával azt kérdezte: „Mit keresitek a holtak között az élőt?” (Lk 24,5b)

Ez a bibliai gondolat mindig eszembe jut az ünnep kapcsán. Egyfelöl a mi húsvéti hitűnknek egyik sarkalatos alappillére, de ugyanakkor a mindennapi életben tapasztalt emberi érzések, élethelyzetek, események, sorsok kifejezője.

Induljunk ki abból a megállapításból, hogy nemcsak Jézus esetében beszélhetünk szomorú nagypéntekekröl. Az emberiség történelmében sajnos előtte és utána is jegyveznek fel hasonló dolgokat. Az

egyén, tehát mi is megélhetünk nagypéntekeket életünk bármely váratlan, keserves pillanatában. Nem kell a halálra gondolnunk, hanem azokra az emberi történésekre, élethelyzetekre, gondokra, betegségekre, problémákra, melyeket mi fekete péntekként értelmezünk, és így élünk meg. Mert mi a nagypén-

KOPPÁNDI-BENCZÉDI ZOLTÁN

meglepetésük és döbbenetük, hogy Jézus testét sem találják. Megrázó lehetett számukra az üres sziklasír látványa. Ugyanúgy számunkra is lelket megpróbáló érzés a látszólag üressé, értelmetlenné vált életünk képével való szembesülés. Szomorúak vagyunk, mert csak az ürességet, fe-

„Mit keresitek a holtak között az élőt?” (Lk 24,5b)

tek? Amikor életünk bizonyos szakaszában úgy érezzük, hogy nincs már tovább, erőtlenné válunk, és minden igyekezetünk ellenére nem találjuk a támpontokat. Amikor szimbolikusan a földön heverünk, amikor kudarcba fullad életünk, amikor közeli társunkat veszítjük el, amikor munkahelyünkröl bocsátanak el, amikor kevés a termés, a megélhetési gondok válunkra nehezdednek, a betegségnek kegyetlensége belekapaszkodik testűnkbe, amikor kudarcként éljük meg a gyermek hűtlenségét, amikor... és a végtelenségig sorolhatnám a nagypéntekek forrását emberi életűnkben.

A bibliai történet szerint ilyen nagypénteki érzéssel és bánattal indultak el az asszonyok is Jézus sziklasírja felé, hogy a gondosan előkészített fűszerekkel és kenetekkel vonják be kihűlt testét. Mi is hajlamosak vagyunk arra, hogy lehajtott fejjel éljük meg életűnk nehéz pillanatait. Csendesen bandukolunk, sorsunk felett siránkozunk, önmagunk bánatát, fájdalomát, keserűségét kiáltanánk a világnak, de azt érezzük, hogy senki sem fogja meg kezűnk.

Amikor az asszonyok odaértek, a kő már el volt hengerítve a sziklasír szájától. Még nagyobb volt

keteséget, a mély űrt tudjuk észrevenni életűnkben.

Fényes öltözetű férfiak jelentek meg az asszonyok mögött – olvassuk a Lukács evangéliuma szerinti tudósításban, és képzeletem szerint nagyapám szelídségére hasonlító meglepő hangon kérdezték az asszonyoktól: mit keresitek a holtak között az élőt? És ez az a kérdés, amely tulajdonképpen megváltoztatja az asszonyok viszonyulását, gondolkodását és lelkivilágát. Tükörként áll ez lelkűk előtt, s a bennük megfogalmazódó válaszok indítják el őket a ráeszmélés, a beletörődés és megnyugvás útjára.

Ez a kérdés hozzánk is szól, nekünk is szegezödik. Életűnk nehéz perceiben mindig vannak „fényes öltözetű férfiak”, akiket egy társban, férjben, feleségben, családtagban vagy éppen barátban tudunk azonosítani, fellelni. Legtöbb esetben megvannak azok az emberek, akik kézen fognak, és segítenek életűnk nagypéntekeit átvészelnünk, segítenek másként látnunk. Hajlamosak vagyunk arra, hogy leragadjunk életűnk „üres sír” képeinél. Hajlamosak vagyunk, hogy továbbra is a veszteség kegyetlenségét nézzük, hogy csak a betegség ténye felett sirán-

kozzunk, hogy a kiégett, üres lelkekben keressük a szerelmet, hogy másokban lássuk meg a mi bukásunk forrását. Idejétmúlt elvekbe kapaszkodunk, erkölcsileg halott emberi lelkekben bízunk, a visszatéríthetetlen időket siratjuk.

Egyetlen egy emberi életünk van, és úgy érzem, azt nem pazarolhatjuk a fájdalmak, nehézségek, kudarcok, bukások állandó gyászolására. Kötelességünk újjászületni valahányszor elbukunk. Mindig

meg kell látnunk az életünkben felbukkanó fényforrásokat. Azon emberek felé közelítsünk, akik befogadják a mi szeretetünket, és lehetőség szerint viszonzozzák azt. A lelki gyászban rá kell döbbernünk, hogy nem a már megtörtént eseményekben, történetekben találjuk meg a kiutat, hanem tovább kell lépünk, új élethelyzetek, új kihívások elé kell nézzünk. Vannak személyek, vannak társak, vannak elvek, vannak történetek, amelyek

ránk várnak, hogy élettel töltsük meg, és értelmet adjunk nekik.

A húsvét a természet zsongásával összhangban valósággal kötelez minket a megújulásra. Kell legyen erőnk szembenézni életünk nehézségeivel, de Istenbe vetett hittel, erős emberi meggyőződéssel kell hirdessük – és saját életünkkel megéljük –, hogy mindig van újjászületés, emberi életek és sorsok feltámadása, ebben a tremtett világban van élet!

A szeretet katonákkal sem zárható sírba

Húsvéti hármás őrsegváltás

CZIRE SZABOLCS

Elöljáróban

A legtöbb templom évente kétszer telik zsúfolásig, karácsonykor és húsvétkor. Ha belegondolunk, ez meglehetősen furcsa: karácsonykor megszületik Jézus, húsvétra meg is hal; miért érdekli az embereket Jézus halála, ha évközben a tanítása nem?

Két évtizede próbálom megérteni húsvét üzenetét, amelyet oly sok nézőpontból lehet megragadni. Lényegét ma három őrsegváltásként mutatom be, hoztam most ez a megértés áll közel.

Alaptételelem a következő:

A „tényleges” testi/fizikai feltámadást állítani dőre dolog. De a feltámadást egészében tagadni legalább olyan okatlan.

Az előbbi a tudomány egészének a tagadása lenne, az utóbbi a kereszténység lényegének az elvétése.

Ősvényünk határait tehát a történelmi tények és a megélt hit egyszerre kell hogy kijelöljék. Tartózkodunk kell a fundamentalista – a testi feltámadást vagy hiszed, vagy elkárhozol – típusú idejétmúlt dogmatikai merevségtől, de hasonlóan elégtelennek kell minősítenünk a kakasmandikós, madárcsicsergős tavaszi megújulás egyenlő húsvétal felszíneskedést.

Nem unitárius sajátosság az értelmezési küzdelem. Ha bármely felekezet komolyabb teológusainak írásait vizsgáljuk, azokban egyszerre ismerhető fel a kettősség, hogy húsvét a kereszténység legfontosabb, de egyszerismind leginkább zavarba ejtő ünnepe. Már csak azért is, mert ha értelmezésünkben tisztességek akarunk maradni, akkor nem tehetünk úgy, mint ha nem tudnánk a tudományos kutatások eredményeiről. Tudunk az evangéliumok keletkezéséről, a Krisztus-hit történelmi fejlődéséről, és legfőképpen az

utóbbi évtizedek történelmi Jézusra irányuló kutatásairól. Mindez nem elvesz húsvéti hitünkéből, hanem segít annak valódi mélységét megtalálni. Ennek lényegét tehát most három őrsegváltásként mesélem el.

Első őrsegváltás: Jézus helyett a katonák

A központi hatalom minden korban rendelkezett erőszakszervezettel. Ha valahol biztonságát veszélyeztetve látta, azonnal bevetette azt. Nézzük meg az alábbi evangéliumi tudósítást:

„Ezért parancsolt meg, hogy őrizték a sírt a harmadik napig, nehogy tanítványai odamenjenek, és ellopják őt, azután azt mondják a népnek: Feltámadt a halottak közül! Ez az utóbbi család rosszabb lenne az előzőnél. Pilátus azonban ezt válaszolta: Van őrségetek, menjete, őriztessétek ti, ahogyan tudjátok! Ők pedig elmentek, lepecsételték a követ, és őrséggel őriztették a sírt.” (Mt 27,64–66)

Tüntesd el a testet! Minden impériumnak ez volt, és ez ma is a módszere, végső megoldása: a bajkeverők testét, a hatalmat veszélyeztetők testét ki kell vonni forgalomból.

Miért akarhatták egyáltalán elhallgattatni Jézust? A válasz egyszerű: tanításáért, működéséért.

Hogy tanításában és magatartásában mely elemek jelentettek a rómaiak és a zsidó főpapság szemében veszélyt, annak megvilágítására most elég csak néhány példát felidézni.

Istenkép. Mindaz, amit korábban hittek egy vérszomjas, haragos, kiválasztottakat favorizáló, előítéleteket igazoló és kegyetlenül megbüntető mennyei ki-

rályról, az érvényét veszítette a názáreti tanító tevékenysége által. Isten, a mennyei Atya, aki az elfelejtettekkel van, a tisztátalanságba taszítottakkal, a rituálisan kiközösítettekkel, az asztal mellől eltiltottakkal – veszélyes felismerés volt akkor, veszélyes ma is: mert a földi hatalom mindig a kevesek kiváltságát őrzi.

Törvényértelmezés. Jellegzetes példái a hegyi beszéd antitezisei: megmondattott a régieknek, de én azt mondom nektek... Amiről azt hittétek, hogy jól tudjátok, most kiderül, hogy nem. Jézus aláássa a kóser törvénykezést, az embereket szétszakító tisztasági törvénykezést tüntetőleg lépi át, amikor asztalközösséget vállal tisztátalannak tartottakkal, közösséget kitaszítottakkal.

A nőket egyenlőként kezeli, vándorló mozgalmában, tágabb tanítványi körében nőket is találunk, Máriát a tanítás hallgatásáért megdicséri, a meggörnyedt asszonyt a zsinagóga közepére hívja, és a precedens nélküli „Ábrahám lánya” megnevezéssel illeti.

Az Istenhez közeledés útjából félreállítja a patronus-kliens társadalmi berendezkedést leképező, bróker jellegű papságot, felháborodva mutatja be, hogy a szegény özvegyasszonynak még a két utolsó aprópénzét is oda kell adnia, hogy a rendszer szerint Istenel találkozhasson, márpedig Isten közvetlenül megszólítható.

Az erőszakmentes ellenállással elvette a hatalom életét. A törvény szerint a római katonák felszerelésük egy mérföldnyi cipelésére kényszeríthették a megszállásuk alatt élőket. Jézus azt javasolja, hogy a második mérföldet önként vállalják, mert ezzel a kényszer ereje szétfoszlik. Bántalmazás esetén önként kínálják fel a másik arcot, elperelt ruházat esetén a másik ruhát. Ezzel a magatartással kiveszik Róma kezéből a hatalomgyakorlás lehetőségét.

Érthető hát, hogy Róma, a mai Pentagon megfelelője, az ilyesfajta „bajkeverőket” megfigyelés alatt tartotta. Amikor pedig Jézus számárháton való jeruzsálemi bevonulásával félreérthetetlen karikatúrát állított a császár győzelmi bevonulása elé, majd felborogatta a templomi asztalokat, és kiűzte a hatalom gazdasági bevételeit gyarapító templomi pénzváltókat, akkor Róma elérkezettnek látta az időt, hogy megölje Jézust.

Keresztre feszítették.

Lehet emelkedett teológiai eszme-futtatásokkal értekezni a keresztről, ahogy abban a vertikális és horizontális világtengely metszi egymást, de mindez nem változtat a tényen: a kereszt Róma legkegyetlenebb kivégzési eszköze volt. Egyszermind legfontosabb „hirdetőoszlopa”, terrorkampányának PR-eszköze, amelyen akár három napig is életben tudták tartani az elrettentő példaként közszemlére kiszegezett lázadót: „Látod, ezt sose tedd, mert veled is ez történhet!”

A későbbi háziasított, megszelídített kereszténység iróniája, ahogy a kereszt berendezési dísz tárgyá

válík az otthonokban, sőt nyakban hordható ékszeré. Mintha a villamosszéket kifényeznénk, és a napaliba tennénk. Nem tud ilyenkor nem eszembe jutni, ahogy unitárius őseinket a történelem sötétebb napjain kereszttel ütlegelve bántalmazták hitükért.

Jézus nem a bűneinkért halt meg, nem Isten kien-gesztelésének „fizette meg az árat”, hanem hitéért halt meg, amelyet nem volt hajlandó visszavonni. Személye így lesz példa, tanítása fény számunkra.

A test eltüntetésével, megfeszítésével és kő mögé rejtésével Róma azt remélte, hogy végleg lezárt egy történetet...

Második őrségváltás: katonák helyett az asszonyok gondoskodó szeretete

Mint csendes dallam a sötét éjszakában, folytatódik a történet:

„Amikor elmúlt a szombat, a magdalai Mária és Mária, a Jakab anyja, valamint Salomé illatos keneteket vásároltak, hogy elmenjenek, és megkenjék Jézus testét.” (Mk 16,1–2)

Kik nyitották meg az erőszakkal őrzött „aktát”? A történelmi kutatás egybehangzó véleménye szerint a nők. (Kiemelkedő kötete: Kathleen Corley: *Maranatha: Temetési rítusok és keresztény eredet*, 2010.)

Katonák helyett az asszonyok. Az erőszak helyett a szeretet. Hányszor megtörtént már egyéni életünkben is!

A második őrségváltás tehát az asszonyoké, akiket az evangéliumok helyenként angyalokként emlegetnek. Tény, hogy az egyoldalúan férficentrikus szövegrögzítési és kanonizálási folyamat képtelen volt a passiótörténetből kiiktatni az asszonyok jelenlétét, olyan erős volt az erre irányuló történelmi emlékezet. Fájdalmas, hogy a későbbi kétezer év milyen gyakran igyekezett elfelejteni, hogy nekik, a Jézus körüli asszonyoknak köszönhetjük az „emlékezés” fennmaradását, és talán a kenyér szétosztásának a gyakorlatát is – amivel Jézus asztalközösségét emelték be a későbbi, őt szeretők körébe. Az evangéliumi beszámolók szerint a sírt meglátogató asszonyok voltak az elsők, akik Jézussal kapcsolatban olyan hitet terjesztettek, amit a közvetlen tizenkettes tanítványi kör tagjai kezdetben nem hittek, sőt egyenesen „asszonybeszédnek” minősítettek.

Ha megfigyeljük az evangéliumokban a nők mozgásirányát, mintha mindig a kereszt felé tartanának, a szenvedés felé, a megértés felé, míg a férfi tanítványokra inkább a hatalmi helyek válogatása, a szenvedéssel ellentétes irányú mozgás a jellemző.

Róma tiltotta a keresztre feszített ember eltemetését, halotti kultuszban részesítését. A mai kutatás állása szerint, ha nincsenek az asszonyok, akik a legretettebb hatalom tiltása ellenére kimentek a sírhoz,

akkor ma valószínűleg nem tudnánk, hogy ki volt a názáreti Jézus. Nagyon fontos üzenet van itt: a kereszténység alapja kezdettől fogva az elnyomó hatalommal való szembeszegülés a szeretet nevében. A kereszténység tehát nem a kényelmes élet, nem a hatalmon levők pénzosztására áhító, pályázó közösség, hanem radikális ellenállás az elnyomással, a kisemmizéssel szemben, pusztán a szerető Istenbe vetett meggyőződésből táplálkozó szeretet által.

Az ellenállás és a félelemérzet együtt jár. Márk, aki a hetvenes években írja evangéliumát, még nem ismeri a feltámadási elbeszélések későbbi fejlődését. Ezért evangéliumát nem doktrínával zárja, hanem a nők félelemérzetének a bemutatásával. Az asszonyok nem találják a sírban a testet, akiről egy fehér ruhás ifjú azt állítja, hogy nincs itt, feltámadt. Erre az asszonyok „Kijöttek, és elfutottak a sírbolttól, mert remegés és rémület fogta el őket; és senkinek sem mondtak el semmit, mert féltek.” (16,8 – a legkorábbi márkí kézirat itt ér véget)

Mitől féltek? Talán a sejtéstől, hogy valami nagyobbak a részesei, mint amit ember elhordozhat. Talán attól a felismeréstől, hogy amit Jézus elkezdett, azt Róma minden igyekezete ellenére sem tudta lezárni. És ez őket utódaikkal továbbra is veszélybe fogja sodorni...

Harmadik őrségváltás: emlékezet helyett a krisztusi őrségváltása bennünk

A legkorábbi keresztény élmény, hogy valamiképpen Jézus tovább él, működése folytatódik. De ha Jézus testét Róma eltüntette, és az asszonyok csak az üres sírt találták, akkor milyen testben?

A tanítványok testében!

A legkorábbi élmények arról számolnak be, hogy a keresztények váltak az új testté. (A későbbi évtizedekben Jézus testi megjelenésének a bizonygatása válik hangsúlyos válasszá Róma testet eltüntető agressziójára, de minket a legkorábbi élmények érdekelnek most.) A korai híradásokban húsvét csodája, misztéri-

uma nem egy állítás egy eltűnt testről, hanem a krisztusi „feltámadása” a mi testünkben. Isten őrségváltása bennünk. Húsvét nem egy sírrablás története vagy lyukas végtagok mutogatása, hanem a szeretetnek a tanítványi közösség testében való továbbéléséé.

Tekintsünk meg néhány példáját annak, ahogy a korábbi rétegekben a követők erről az élményről, a saját testükben tovább élő krisztusi valóságáról számot adtak!

Pál az ötvenes-hatvanas években az Újszövetség legterjedelmesebb feltámadási fejtegetésében (1Kor 15) arról beszél, hogy „Esztelen! Amit elvetsz, nem kel életre”... mert „Elvettetik földi test, feltámasztatik lelki test.” A Gal 2,20-ban: „Krisztussal együtt kereszt-re vagyok feszítve: többé tehát nem én élek, hanem Krisztus él bennem.” A Fil 1,20-ban (Szent István Társulat fordítása szerint): „Bizakodom és reménykedem, hogy semmiben sem vallok szégyent, sőt nyíltan megmondom, hogy Krisztus, mint mindig, most is megdicsőül testemben, ak-

kor is, ha élek, akkor is, ha meghalok.”

A legkorábbi evangéliumok egyike, Tamás evangéliuma (77) így beszél erről az élményről: „Hasíts el egy darab fát – én ott vagyok. Emeld föl a követ, és engem megtalálsz ott.” Máté a 18,20-ban a közösség élményét fogalmazza meg: „Ahol ketten vagy hárman összegyűlnek az én nevemben: ott vagyok közöttük.”

Dávid Ferenc pontosan tudta ennek az igazságnak a mibenlétét, az isteni bennünk való őrségváltásának élményét: „Önmagunk megtagadása által leszünk Krisztusnak igaz tanítványai, felvéve a keresztet, követjük őt, és tanítatunk általa.” A gyarlóságok alatti erendő jóság aktiválódása bennünk.

A „befogadó” test tehát a mi testünk. Bennünk támad fel a szeretet és hit által a krisztusi. Így nyer értelmet a sajátos őskeresztény jelképiség, amely szerint az Egyház nem egyéb, mint Krisztus teste (vö. Kol 1,24).

Húsvét üzenete tehát nem arról szól, hogy mi történt a názáreti Jézus testével, hanem arról, hogy mi történt Krisztussal? Azaz, hogy mi történt Jézus halála után a krisztusival, azzal a lényeggel, ami az ő működése által láthatóvá vált a világban. A keresztény élmény: a történeti Jézus akkor, mint a krisztusi bennem most!

James Tissot (1836–1902): Mária Magdolna és a szent asszonyok a sírnál (1886–1894)

Zárásként

Bűnünk, hogy gyakran részt veszünk a Jézust megszelídítő kereszténységben, a vasárnapi ebédek lanygos evangéliumának kultúrájában. Másként fogalmazva: kétféle közösséggel lehet azonosulni. A nagypéntekivel (a pálya szélén szemlélődő, kivárázó, taktikázó) vagy a húsvétival (az elnyomás ellen cselekvő).

Mára Jézus tanításának radikalitása helyett gyakran csak dogmatikai hittételeket látunk magunk körül, amelyek egyfajta kozmikus alkudozássá teszik a vallásos életet: ha ezt és ezt hiszed, ennyi és ennyi üdvöt remélhetsz érte. A prófétai lelkű történeti Jézus követése helyett egyetemes áldozati szimbolikát látunk: nem kell semmit tenned, az áldozati bárány megváltott bűneidtől. Nem kell azzal foglalkoznod, hogy mi vezette őt a keresztre, ami különben is csak egy bájos fali dísz. Elég, amit az Apostoli hitvallás mond az életéről: „született Szűz Máriától, szenvedett Poncius Pilátus alatt; megfeszítették, meghalt és eltemették”. Teljes élete, tanítása, működésének egésze ennyi: született, szenvedett, meghalt.

Hát ha ennyi, akkor bizony szépen hazamehetett volna Názáretbe ahelyett, hogy farizeusokkal vitázzon, vagy felforgassa a templomi pénzváltók asztalát. Elnézték volna botlásait, ahogy megérintette a leprást, ahogy kövezéstől mentette meg a bűnös nőt vagy közösséget vállalt tisztátalanokkal. Apja mellett mesteremberként biztos megélhetés várta. Megházasodhatott volna, és mire gyermekei akkorára cseperednek, már csak halvány emlék lett volna valamikori kiállása a hatalommal és az előítéletekkel szemben.

Nem ez a Jézus, akit mi követünk, aki a mi mesterünk, és nem is a kozmikus áldozati bárány, a beillesz-

kedő, szelídített, falra akasztható Krisztus-barát, aki nek egy színpadon lehet hallelujázva tapsolni. Néha nehéz kimondani, nehéz vallásórán vagy otthon elmondani gyerekeinknek, de a mi mesterünk egy istállóban született, folyóban merítkezett alá, fejét nincs, hová lehajtania, leprást megérintő, tisztátalanokkal asztalhoz ülő, bort meg nem vető, farizeusokkal vitakozó, az ellenség szeretetére tanító, templomot felforgató, lábakat megmosó, éjszakát vért izzadva átímádkozó, egészen a keresztig elmenő fajta Jézus.

Akkor él bennünk a krisztusi, ha a történeti Jézus radikális munkáját folytatjuk egymás és a világ megmentésében, és nem a kereszténység háziasítását, fejünk alá igazítását. Ha ezt az utat járjuk, el kell gördítenünk a sziklákat, be kell koszolnunk a kezünket, vállalnunk kell az életközösséget azokkal, akikkel az nem kellemes.

A szabadulás nem hitvallásokban van, hanem az utcákon. Ott, ahol végigmegyünk, hosszan a sáros utcán, hogy eljussunk azokhoz is, akiket különben soha nem is látnánk. Legfeljebb kocs- vagy vonatablakból. A szabadulás nem dogmatikai tételekben van, hanem az iskolákban, az orvosi rendelőkben, a közösség életében, a rendezvényekben, az értékeinkért való kiállásban. A szabadulás az olyan közönséges hétköznapi órákban van, mint a hétfő délután fél négy.

Két órségváltás megtörtént akkor: a harmadik rajtunk áll, bennünk kell megtörténnie!

A halál szikláját katonák őrzik. Újra és újra köveket gördítünk egymás elé és magunkra, újra és újra meghalunk a történelem és együttélés keserű tapasztalatainak szikláin alatt. De áldott asszonyok éneke áttöri a sötétséget, a szeretet újjászüli. Az eredendő jóság krisztusi fénye egy lélekben újra életre kel. Húsvét!

Közel az ünnephez

Unitárius keresztény emberként megmaradhatunk erős hitünkben, ha kitartunk hetente az istentiszteleteink, valamint a nagy ünnepeink templomi megszentelése mellett: Isten mindannyiunkra kiáradó szeretetét a közösségben megérezni felemelő!

Az évszakok szerint váltakoznak fő sátoros ünnepeink, mindegyik ünnepünk megfelel egy-egy évszahnak, s megtalálható bennük Istennek szeretete, védelme, áldása, segítsége. A karácsonynak tiszta fénye szeretetre buzdít, a pünkösd lelkünk, hitünk megerősítésére szolgál, őszi hálaadáskor pedig hálát adunk Istennek életünkért s az összes szépségért, áldásért.

A húsvétot kettős ünnepnek is nevezhetnénk, mivel összekapcsolódik benne a halál és az élet. Kevesen tartják fontosnak a húsvétot megelőző nagypénteket, pedig igen fontos része a húsvéti ünnepnek. Húsvét ünnepe pontosan azért tud öröm lenni, mert az élet, Jézus tanítása nem semmisül meg a halállal. Ahogyan

a mi Atyánk szeret, és Jézus által imádkozni tanít minket, ugyanúgy mi is kellene értékelnünk, hogy Jézus révén nemcsak a természet feléledését, de a szellem, a tanítás halhatatlanságát is megtapasztalhattuk.

A díszes hímes tojás kiegészíti a locsolkodás varázslát, a húsvéti versek eszünkbe juttatják az ünnep értékét, közösségünkbe, hagyományainkba ágyazottságát, a bárány eszünkbe juttatja Jézus utolsó vacsoráját, így amikor ünnepi asztalt terítünk, erre is emlékezünk. Mindez összhangba hozza a húsvétot a tavasz üdeségével, s buzdít minket, embereket az újjászületésre, az Isten imádatára, felebaráti szeretetre, mint ahogyan Jézus se tett különbséget ember és ember között. És ahogyan Isten is megmutatta, mennyire szereti az emberiséget, hiszen elküldötte Jézust! Ehhez hasonlóan tudjunk mi is egymásért tenni, áldozni, köszönetet mondani. Adjon Isten minden keresztény embernek áldott, békés húsvétot, s egyben lelkünk gazdagítására való buzdítást!

CSEGEZI ILDIKÓ

Halottaiból támadt fel!

Jézussal való újra- és újratálalkozásunk vitatott vagy éppen tagadott fogalma a feltámadás. Kifejezés, mely felekezetekké váló tagozódást is jelentett, de egy asztal mellé ültetheti a keresztény világot. Hiszem, hogy a középkorban megfogalmazott, Jézusra vonatkozó szavak – „halottaiból feltámadott” – ma Jézus szellemére vonatkoznak.

Ott kereshetjük még a születése előtti századok, ezredék kultúráiban, melyből ő is merített, tanult, rájuk épített, gyógyított, megváltó hitet adhatott.

Ősi kultúrák maradványai néha a föld alól, máskor romos paloták, panteonok gyommal benőtt törmelékei közül kerültek elő, gyarapították a kutatók ismereteit a távoli múltból, ihlettek meg művészeket, irányzatokat hoztak létre – a halottaiból feltámadt múlt élte reneszánszát, és kísér az újkoron át napjainkig.

Jézus hatékony tanítói módszerére jellemző volt a példázatokban, hasonlatokban való beszéd, érveléseit olyan forrásokból vette, melyekre a nemzeti, faji öntudatában elvakult vezetőréteg akkor nem is gondolt. Egy samáriai emberre nem gondoltak úgy, mint aki példaképük lehetne bármi jóban. A könyörülő samaritánus példázata viszont a legfőbb jó felé vezető útként ennek ellentmond: a könyörületességnek nincs származása, faja, nemzetisége, nyelve, de van feltétlen gyakorlata. Amíg a pap, a lévita látszó buzgalommal loholt Istent szolgálni, elfordítva fejét az árokban vérben fetrengő, megvert, kirabolt férfitől, a samaritánus felkarolta, gyógyító kezekbe adta, költségeit is kifizette a kárvallottnak, majd eltűnt az ismeretlenben.

A pap, a lévita, majd a samaritánus másképpen nevezte Istenét: egyik dicsérte nagyságát, hitét, a másik talán ki sem ejtette nevét, csak köszönetet suttogott a jó cselekedetre való alkalomért.

A felebarát – valóban barát kérdése eldőlt így a tanítványok szívében, és sokan a képzelt nagyok közül is titokban azért elő-előveszik magukban Jézus kérdését...

Történelmünk folyamán, tudjuk, hányszor, a jézusi feltámadást vártuk – és kaptuk az érdekek összecsapását, bizalom helyett félelmet, segítő kéz helyett öklöket, a szellem fénye helyett emésztő lángokat üszkös romok felett! Aztán éltünk át hidegháborút, mely hozta a gyengébb rész megalázó szegénységét.

Rendszerváltozások idején a hatalom még az egyházak felé fordult. Azt kérte szüleinktől, ami akkor hiányzott az új társadalmi rendből – főleg falun: az értelmiségi jellegű munka végzését. Aztán jöttek újabb kérésekkel is...

A válasz attól függött, hogy a kérdező miként tudta legyőzni félelmét, mennyire volt fontos számára az érvényesülés. De volt, akinek válasza nem elégítette ki a kérdezőt, ezért enyhén szólva átterelték a határon. Keresse csak ott Jézus feltámadását; és volt, aki

felett önkeze által gyújtott lángok csaptak fel, ez volt az ő válasza...!

Ilyen nemű kérdések okozták sokaknak, hogy számukra késett Jézus feltámadása.

1989-ben, a karácsony előtti napokban azok, akik már csak örömben tudtak sírni, könnyesen hallgatták a rádiót, vagy lélegzetvisszafojtva figyeltek a tévé közvetítésére. Ismert és becsült színészek, írók, a szellemi elit képviselői jelentették lelkesen, hogy véget ért egy korszak: a nemzetek közötti gyűlölet, sértő megkülönböztetés korszaka, hogy jön az európai szintű gondolkodás. Európai népként emlegették a románt és a magyart. Voltak áldozatok, de ennél több volt az álforradalmár, akiket leleményességük hozott a kárpótlásra várók közé. Megszületett egy ellentmondásosnak vélt ítélet is éppen karácsonykor, hogy aztán mindent belepjen a hó...

Ami következett, arról sokan sokféleképpen írtak már: hatalomért való tülekedés, pártharcok, többszöri bányászjárás, aztán volt a fekete március. A kaosz nyújtotta alkalmat megragadva kétszer törtek be lakásunkra, miközben a civil FSN rögtönzött vezetőiként csupasz kézzel őrizték a rendőrséget... zajos, igazságtenni felvonuló tömeg elé kellett állni, és hihető érveket találni, hogy szépen is minden megoldható.

A falunkban tovább nem beszélhettünk nemzeti ellentétről, de a zajló események híre bántotta az európaiságba vetett, még zsenge hitünket. – A templom javításakor a torony gömbjét is ki kellett újra cserélnünk. A benne talált iratok mellé bekerülhettek a mi korismertető soraink is. Azt sem hallgathattam el, hogy történelmünk egyedülálló alkalmat adott, hogy népeink elfogadják és ezután becsüljék egymást, én kérdezném: Mikor támadhat fel Krisztus az ő halottaiból?! Mert mi akkor elszalasztottuk azt...

Köri közgyűlésre indultunk Segesvárra, és egyedüli autósként vállaltam a környező lelkészek szállítását is Dombórról, Dicsőről, Szőkefalváról, Medgyesről. Gyűlésünk egyik témája: a lelkész szerepvállalása a világi vezetésben az új körülmények között, vallásoktatás az iskolában, a bizalom erősítése lehetőségek szerint. A hazafele vezető úton folytattuk a már elkezdett kérdéseink taglalását. A bizalom gyengülése a nemzetiségek között sokszor a buzgólkodó vezetők áldatlan munkálkodásának eredménye. Elmélkedésünket megszakította egy gumidefekt. A már drótig vásott kerék helyett betettem egy másik, még gyengébbet, de pár kilométer után ez is kilehelte lelkét. Hogy és mikor érünk haza? – Maradt hát a már bennünk is bevallottan megrendült bizalom. Az út szélére állva integettünk, ki-ki a maga ismeretei szerint. Számátlan autó – az ország különböző megyéit jelző számtáblákkal – suhant el mellettünk, köztük HR, MS és CV jelzésűek is, nem mutatva jelét még tanácsadó szándéknak sem. De mire a nap korongja gurulni kezdett a láthatár alá, egy SB-s autó fékje csikorgott mö-

göttünk, vezetője kiszállt, és kérdezte román anyanyelvén, hogy miben segíthet... Elmondtam a két gumidefektet és azt, hogy már csak akkor tudunk hazajutni, ha valaki bízik bennünk annyira, hogy ideadja autója pótkerekét, de tudjuk, hogy ezzel nagy dolgot kérünk. Több magyarázkodásra nem volt időnk, ment és hozta a pótkereket. Pénzt, személyi iratot nem fogadott el, még címünkre sem volt kíváncsi, csak a saját címét adta meg, hogy másnap a kereket hazavihessük...

Jézus tanítványaiként, Isten aggodalmaskodva bizalmat prédikáló szolgálóként tisztázhattuk örökre,

hogy ki volt a mi felebarátunk. E felismeréssel úgy éreztem, hogy „Krisztus... halottaiból támadt fel!”

A keleti és nyugati szertartású keresztények ebben az évben újból együtt ünnepelhetik a kereszténység legnagyobb ünnepét. A vegyes lakosságú vidékeken ennek különös varázsa volt mindig. Most pedig a vegyes kultúrájú Európában, a bizalmat annyira igénybevevő körülmények között Pál apostolt az unitárius értelmezés szerint idézzük: „Ha pedig Krisztus fel nem támadott, akkor hiábavaló a mi prédikálásunk, de hiábavaló a ti hitetek is”.

NYITRAI CSONGOR

Hivatássegítés

Amikor tíz évvel ezelőtt találkoztam a fogalommal és a gyakorlattal, semmit nem tudtam róla. Furcsa volt és idegen a módszer, melyet a képzést vezetők alkalmaztak. Egyenrangú félként kezeltek, komolyan vették érzéseimet és véleményemet. Első tanáraink Florus Kruyne és Sietse Visser holland remonstráns lelkészek voltak.

Azóta kisebb-nagyobb megszakításokkal a szupervíziót tanulom. Találkoztam már sok véleménnyel ezzel kapcsolatban, legtöbbször negatív előjellel. Épp ezért megpróbálom a lehető legrövidebben bemutatni a szupervíziós tevékenységet.

„A szupervízió a segítő foglalkozásokon belül viszonylagosan új, elkülönült, speciális sajátossággal rendelkező tanácsadói lehetőség.” (Helmut Weiss) Kezdetét a 19. század végére tehetjük: az iparosodás révén egyre több embert fenyegetett a szegénység. Az egyházak karitatív tevékenységgel reagáltak erre, de ezzel párhuzamosan a társadalomban is elindult a szociális munka a szegények megsegítésére. Egy idő után szükségessé vált a szakmaiság és a képzés, gyakorlott szociális munkások tanítottak be fiatalabbakat, és váltatták a munkavégzést illető szakmai felügyeletet.

Mint önálló tanácsadói forma az 1960-as évektől bontakozik ki. Nem szorítkozik csak egy bizonyos segítő szakmai irányra. A szupervízió egy integratív, a hivatás jobb gyakorlását segítő tanulási folyamat. A szociális munka, pszichoterápia, képzés és segítés különböző módszertani szempontjaival dolgozik. Ehhez tartozik a lelkigondozás is, mint a tanácsadás egyik formája. Felhasználható minden területen, ahol emberekkel foglalkoznak, vagy kapcsolati munkára van szükség.

A szupervízió fókuszában a szakmai munka és a munkában való elakadás áll, hogy az embereket intézményen belüli szakmai munkájukban, hivatásukban megerősítse. A tapasztalat azt mutatja, a szupervízió segítséget tud nyújtani a munkahelyi problémák megoldásában, a munka minőségének javításában.

A szupervízió áttekintést vagy egy adott problémára kívülről/felülről való rálátást jelent. Rálátni a szupervízor segítségével arra, milyen a kapcsolatunk a munkánkkal, hogyan viselkedünk a munkahelyi helyzetekben, és hogyan viszonyulunk az intézményhez. A szupervízió ugyanakkor kapcsolati munka is. A szupervízióban lehetősége nyílik a munkát végző, de abban elakadó személynek új belátásra, hozzáállásra, és ezáltal feladatait elégedettebben végezheti.

A szupervízió nem ad konkrét tanácsokat, a személy keresi és találja meg a számára legmegfelelőbb megoldási lehetőséget.

Munkamódszer

A tanácsadó a szupervízor, a tanácsot kérő a szupervizált. Együtt reflektálnak egy konkrét munkahelyi problémára, megnézik, melyek a nehézségek, és milyen megoldási lehetőségek vannak, arra fókuszálnak, hogy a szupervizált fejlessze egyéni problémamegoldó képességét.

A szupervízió lehet egyéni, csoportos vagy team. Utóbbi azt jelenti, hogy több ember különböző képességgel egy feladatot lát el.

1. Egyéni szupervízió

Az egyéni szupervízió elegendő teret biztosít, hogy a szupervizált önmagával foglalkozhasson, érzelmi-legerősebben magát, ezáltal megelőzze a túlerheltséget és a kiégést. Ez a figyelem nagy megbecsülést jelent a bizonytalan, kisebbségi érzésekkel küzdő embereknek.

2. Csoportos szupervízió

Csoportos szupervízióra azok a személyek jelentkezhetnek, akik különböző területen dolgoznak, de tanulási céljaik azonosak: például egy kórház különböző osztályainak nővérei vagy különböző egyházak lelkészei.

3. Team-szupervízió

Teamről akkor beszélünk, ha több embert köt össze a közös munka. Pl. egy nagyobb gyülekezet munkacsoportja: lelkészek, vallástanárok, énekvezér. Itt az együttműködésről van szó.

DEMETER ERIKA

Berde Mózes szobra

Berde Mózs (1815–1893) szabadságharcos és unitárius jótevő sepsiszentgyörgyi köztéri szobrát március 15-én avatták fel. A szobor Harmath István székelyudvarhelyi származású művész alkotása. Az ünnepségen beszédet mondott Egyed Ákos történész, akinek beszédét az alábbiakban közöljük, valamint Kovács István helybeli unitárius lelkész, a szentivánlaborfalvi iskola diákjai pedig ünnepi műsort adtak elő.

• Tisztelt egybegyűltek, tisztelt szoboravatók!
Emléket állítani történelmünk valamely kiemelkedő alakjának mindig jelentős esemény. Ma annál inkább elmondhatjuk ezt, hogy Berde Mózes szobrának avatása egybeesik legnagyobb nemzeti ünnepünk évfordulójával.

Berde Mózes az 1848. március 15-én kezdődött forradalom és szabadságharc vezető egyéniségei közé tartozott, és cselekedeteivel beírta nevét az 1848-as forradalom és szabadságharc történetébe.

Gondolatunk szálljon pár pillanatra a szülőfalura, Laborfalva felé, ahol régi katonacsalád sarjaként 1815 decemberében megszületett, s ahonnan drága örökségül kapta a rend szeretetét és a józan gondolkodás képességét; ezeket magas fokon hasznosítja majd életében. A székely katonacsalád gyermekének nem volt könnyű kiemelkednie abból a határőri rendből, amelyet a Habsburg-hatalom 1764-ben erőszakkal, a székely katonai hagyományok semmibe vételével hozott létre. Ő azon szerencsések közé tartozott, akiknek ez sikerült, s elindulhatott a maga választotta polgári pályán. Jogtudományi végzettsége segítette abban, hogy a forradalom idején vállalt vezetői feladatait lehetőleg a legjobban ellássa.

Berde Mózes politikus volt, a szó legjobb értelmében. Elvként fogadta el és hangoztatta: „*Legyünk igazságosak, ez a legjobb politika*”.

Ehhez az elvhez igazodott a vezetői tisztségeiben képviselőként, Háromszék önvédelmi harcának választott vezetőjeként, azután nagyszombati magyar kormánybiztosként.

A székely határőri rend képviselőjeként ennek a nehéz sorsú társadalmi rétegnek szabadságtörekvésért 1848-ban két országgyűlésen (az erdélyin és a magyarországin) képviselte, és igyekezett másokkal együtt (a csíki Mikó Mihállyal) dűlőre vinni. Fellépéséről és céljairól a következőket vallotta 1848 márciusában: „*a politikai körülmények 8 éves pályámról leszórártottak, és Háromszék követjévé választatám...*”

Hogy a megbízatást elfogadta, hitével és meggyőződéssel indokolta. Hitét így fogalmazza meg: „*mint-ha mostan lenne ideje rabigába görbesztett székely katonanépem segíteni és a százados jármát szétrombolni*”, meggyőződését pedig összekapcsolta szerepe értelmezésével: „*nekem jutand a szerencse ... azon örvendetes üzenettel hazatérni »szabadok vagytok, vége szolgálóknak«.*”

Székelyföldön nehéz volt a közteherviselés elvét gyakorlatba ültetni, mert a határőri szolgálatra csak

a közsékelyeket kötelezték, a nemeseket és jobbágyokat nem. Ezt a közsékelyek sohasem tudták elfogadni. Ezért hangsúlyozta Berde Mózes az említett országgyűléseken a törvények következetes alkalmazását a katonai szolgálattal kapcsolatban is.

„*Egyenlőség jogban és kötelezettségben. Egyenlő igazság mindenkinek. Ennél többet, ennél kevesebbet a katonáskodó székely magának nem kíván*” – írta a pesti népképviselői országgyűléshez benyújtott kérésében, ezáltal a székely ügyet összmagyar ügyként mutatta be, ez politikusi mivoltát mutatja. Elvileg ez sikerült, gyakorlatilag azonban nem, mert még a császári katonai főparancsnokság alatt álltak a székely és román határőrezredek. Ezért az agyagfalvi székely nemzeti gyűlésen 1848 októberében egyik kezdeményezője a székely határőrség elszakadásának a császári hadparancsnokságtól. Ezt elfogadta a gyűlés, de a határozatnak érvényt csak Háromszék önvédelmi harcában szerezhettek. Itt jegyezzük meg, hogy Agyagfalván Berde Mózes gróf Mikó Imrét (a gyűlés elnökét) támogatta többek között abban, hogy békés felhívást intézzenek az erdélyi románokhoz és szászokhoz, és abban is, hogy ne indítsák el a székely haderőt felkészületlenül a császári had ellen.

Az önvédelmi harc sikerében döntő tényező volt Berde Mózes és Gábor Áron együttműködése. Jól határozott Háromszék 120 tagú választmánya, amikor Berde Mózes a háromtagú vezetőség elnökévé választotta. És jól döntött Berde Mózes is, amikor Gábor Áront megbízta az ágyúöntéssel.

De az önvédelem vállalásához és megvívásához ez még nem lett volna elegendő Háromszék társadalmának felzárkóztatása nélkül. Ennek érdekében viszont létre kellett hozni a társadalom egységét a különböző csoportok és rétegek együttműködésének biztosítása

által. És ez volt – ahogy ma mondani szokás – a legnagyobb kihívás. Ennek megoldását a háromtagú kormány azzal kezdte el, hogy késelem nélkül kihirdette az agyagfalvi határozatot, amely szerint „*jogban és kötelességben a székely földnek, tehát székünknek is minden polgára egyenlő, s ezek folytán az eddig fennállott katonáskodási rendszer s ebből felmerült sérelmes viszonyok eltöröltetnek.*” Vagyis megszűntnek nyilvánították a székely társadalom évszázados rendi megszottságát.*

Tehát mindazok a jogos sérelmek, amelyek 1848 márciusától októberig csak részben és felemásan nyertek orvoslást, végre néhány nap alatt megszűntek. A bejelentett átalakulások társadalmi vonatkozásban eltörölték a feudális jellegű rendi különállást és kiváltságokat. A Habsburg-ellenes harc tömegalapját kellett ezek által – éspedig sürgősen – biztosítani.

A társadalmi erők szövetségét a külső események is sietteték. A császári katonai főparancsnok, Puchner tábornok feltétel nélküli megadást, kapitulációt követelt Háromszéktől is. Berde Mózes ezúttal is politikusan járt el: a diplomácia eszközeihez folyamodott, hogy időt nyerhessen Háromszék az önvédelmi küzdelemre. Ezért Brassóba küldte Horváth Albert főkirálybírót, akivel a tábornok hajlandó volt tárgyalni. A főkirálybíró átadta Háromszék átiratát, amelyben azt írták: Háromszék nem szándékszik senkit megtámadni, de ellenáll mindenféle külső támadásnak, és a felelősséget egy esetleges háborúért a támadónak kell majd viselnie, a császári erőknek nincs amiért megszállniuk a szék területét. De nem lehet szó feltétel nélküli meghódolásáról.

Mivel a tábornok nem állt el hódítási tervétől, Háromszék november 28-án elhatározta, hogy bármilyen áron, ha kell, fegyverrel is megvédi a szabadságát. Háromszéknek nem volt tehát vesztegetni való ideje, és nem is tétovázott.

A központi kormány, élén Berde Mózzal, helyzete magaslatán állt. Berdének a szék népét sikerült mozgósítania, amint a kortárs Jakab Elek írta: „A székely katonaság szerette benne a katonafiút, a nemes, a művelt embert”. A mozgósításban segítségére volt a forradalmárokat tömörítő úgynevezett kiskomité: Bíró Sándor, Macskási Antal, Gál Dániel és mások. Berde Mózes jól ismerte a székelyek múltját és lelkületét. Személye és vezetési stílusa nagyban hozzájárult ahhoz, hogy Háromszék szabadságharca során újjáéledtek a székelység olyan intézményei mint a nép- és falugyűlések, és hogy nemzeti gyűlésekké alakultak át a székgyűlések. Ezekon minden lényeges kérdést megtárgyaltak. És bőven volt mit megbeszélni. A katonáknak élelem kellett, amit a falvak adtak össze. Ennek érdekében arra kérte a négy királybírót, hogy „*megmagyarázzván egész patriotizmussal helyzetünket*”

bírják rá a nagyobb közösségeket, hogy a szabadsáért hozzanak áldozatot.

„*Legközelebb eleségre van szükség, kenyérre, húsrá, aztán zsoldra, és ezt a helységeknek kell beszolgáltatniok*

Henning János felvételei

(...) *királybíró uram bírja reá a nagyobb helységek, hogy két darab, a kisebbeket, hogy egy darab vágómarhát a katonaságunk számára áldozzanak. Ezenkívül gabonát, pénzt is gyűjtsön, mennyit bír. Sietve járjon el, a késelem iszonyúan káros lévén.*”

Berde Mózes a régi székely demokratikus elvek szerint végezte munkáját. Ezt érezték és tapasztalták a háromszékiek, ezért hallgattak rá. Ugyanez vonatkozik nagyszabású kormánybiztosi politikájára is. Itt is tiszta szándék vezette a felelősségteljes tisztségben. Mégsem kerülhette el a győztes császári hatalom ítéletét, amely halálról szólt, amit szerencsére nem hajtottak végre.

A reményteljes évek után az elnyomatás szomorú évei következtek, de Berde Mózes nem feledkezett meg egyházáról és a tanuló ifjúságról. Alapítványáért sokak áldása kísérte.

Felavatandó szobra mellett Háromszék, a székely magyarság hálával fejet hajt Berde Mózesnek a helytállásban s kötelességteljesítésben példamutató alakja előtt. Mához szóló üzenete, hogy mindenféle körülmények között keresni kell a megmaradás eszközeit és lehetőségeit.

EGYED ÁKOS

Kórházlelkészi szolgálat

Kolozsvár

dr. Ferenczi Enikő 0740 063 767

Marosvásárhely

Pavelka Attila 0746 234 917

Sepsiszentgyörgy

Buzogány Csoma Csilla 0742 512 574

Székelyudvarhely

Katona Dénes 0266 213 100

* Kővári: *Okmánytár*, 111; Források, 28. sz.

A körtefa visszatér

SÁNDOR-ZSIGMOND IBOLYA

• Tisztelt ünneplők, kedves vendégek!

1849 júliusának két utolsó napján Székelykeresztúr sok évszázados történelmének legnagyobb pillanatait élte. Elődeink nem sejtették, hogy a szabadságharc is végnapjait éli. Zsongott a város, gyülekeztek a honvédcsapatok, Gábor Áron ágyúí roboztak az utcákon. Mindenki a másnapi, fehéregyházi ütközetre készült.

Itt volt Bem József tábornok, a hősi halált halt Zeyk Domokos, a teljes honvéd tisztikar és köztük az őrnagy Petőfi Sándor, kiről már akkor tudták, hogy a nemzet ifjú költőóriása. Verseit szavalták, dalait énekeltek, éppúgy mint a mai slágereket. Rajongtak érte, ahogyan ma rajonganak a nagy sztárokért. A keresztúri unitárius gimnázium is a *Nemzeti daltól* volt hangos, „Talpra magyar” – ezt énekelte a deákgyermek, és sokan közülük honvédnek állottak.

Ez a Petőfi-rajongás Keresztúrt hosszú időkre halmába kerítette. Polgártársaink korán ráébredtek, mekkora kiváltság, hogy éppen miénk lett az az utolsó, júliusi este, amely a legizgalmasabb Petőfi valamennyi életmozzanata közül. A házigazda Varga család nem tudhatta, hogy Petőfi utolsó vacsoráját találják fel a Gyárfás-kúriában, és másnap reggel Petőfi sem meghalni indult a fehéregyházi csatatérre, hanem harcolni Bem oldalán, győzni, amiben valamennyien szentül hittek.

Nem úgy lett, és ezzel a keresztúri helyszín sorsa is megpecsételődött.

Ezrek zárandokolnak ide, a Gyárfás-kertbe, hogy lássák a helyszínt, a körtefát, hogy elszavaljanak itt egy Petőfi-verset. Ezer kilométereket utaznak, hogy itt énekeljenek el egy Petőfi-dalt. Mert az a dal sehol máshol nem hangzik úgy, mint itt, Székelykeresztúron, és az *Egy gondolat bánt engemet* című vers jóslata sehol a világon nem hat annyira, mint a Petőfi-körtefa mellett, a legenda szerint így volt ez 1849-ben is, de ha ma, 2017-ben szavaljuk, szintén igaz.

A forró júliusi napra langyos este köszöntött. A csillagfényes éjszakában sejtelmesen susogtak a fiatal és erőteljes körtefa lombjai.

A háziak vacsora után ide tessékelték Petőfit, és hamarosan közös éneklésbe kezdtek. Éjfél felé időztek így a körtefa alatt. Akkor Petőfi búcsút vett. Varga Zsigmond házigazda a református templomig kísérte a tisztársaihoz igyekvő költőt, aki a Piactér irányába vette útját. Az éjszakába távolodó Petőfi alakja és halálú léptei nemsokára ezerszeresen felnagyítva a legendák szárnyán tértek ide vissza.

Másnap, július 31-én beteljesedett a sors. A fehéregyházi réten a csata és Petőfi nyoma is elveszett.

Ősz lett, és hamarosan lombját veszítette a keresztúri körtefa is.

Bár Petőfi soha nem tért ide vissza fizikai valóságában, szelleme annál erősebben van jelen azóta is, hogy összetartsa egy nemzetet.

A történelmi Magyarországon százakra tehető a Petőfi-szobrok, -emléktáblák és -emlékhelyek száma. Mindenki ragaszkodik az saját Petőfijéhez. Mi is ragaszkodunk a mi Petőfinkhez, és hisszük: mi láttuk őt utoljára, mi hallottuk az *Egy gondolat bánt engemet* versét szavalni, és azt is beszéljük, hogy a körtefa látta őt utoljára verset írni. Ez nekünk, keresztúriaknak jelent annyit, mintha itt írta volna a *Nemzeti dalt* vagy a *János vitézt!*

Állítottunk síremléket, avattunk szobrokat, neveztünk el róla iskolát, és az elmúlt másfél évszázadban sehol sem volt annyi Petőfi-rajongó, mint Székelykeresztúron. Szóttunk legendákat, és hisszük, hogy a legendák azt az igazságot hordozzák, amely számunkra a pusztá valóságnál fontosabb!

A világon öt Petőfi-fát tartanak számon, ezek egyike a keresztúri körtefa. 2014 óta van már ezeknek a fáknek Kárpát-medencei parkja, és ott a szabolcszatmár-beregi földben erősödik, fejlődik egy keresztúri körtefa is a koltói som, az eperjesi, dömsödi és nagyari tölgyek mellett. Milyen jelképes egybeesés, hogy valamennyi Petőfi-fának villámcsapás oltotta ki életét, sietette elhalását. A mi körtefánkat 1963-ban sújtotta villám, törte ketté szélvihar. Az 1950-es években félt volt, hogy a rendszer eltünteti a Gyárfás-kúria évszázados fának kiirtásával egyidőben. Átvészelte a nehéz időket, míg 2002-ben emberi gonoszság rongálta nagymértékben. De mindez kevés ahhoz, hogy a keresztúriak hitét és ragaszkodását megtörje.

Viszik a hírt a széles hazában, hogy legkülönlegesebbek a székelykeresztúri Petőfi-ünnepségek. Nem is lehetnek másak, hiszen ez a hatalmas nemzeti hagyomány ezt a kis várost erre kötelezi. Székelykeresztúr ennek mindenkor tudatában volt: 1902-ben, amikor fel-

vésték Petőfi nevét a timafalvi sírkövére; 1959-ben, amikor id. Sándor József és lelkes segítőtársai bekerítik az akkor még élő fát; 1969-ben, amikor újabb körtefát ültetnek a kiszáradóban lévő mellé, vagy 1973-ban, amikor a januári esőben sokezres tömeg áll némán, döbönt csendben Székelykeresztúr főterén, a leleplezett bronz-Petőfi előtt, és percek alatt elfogy a *Petőfi Erdélyben* című könyv kétezer példánya.

A Gyárfás-kert Petőfi életének utolsó, békés hangulatban megélt estéjének néma tanúja. Petőfi emlékéhez méltó, egyszerűségében is nemes környezet, amely az utóbbi időkben gondoskodó kezek munkája által visszanyerte egykori méltóságát.

A keresztúri Petőfi-kronológiába ma, 2017. március 15-én új dátumot írhatunk. Új csemete kerül a kihalt fa törzse mellé, hogy meglegyen a folytonosság, továbbéljen Petőfi körtefája. Hatos György városi főkertész szakmai tudással és lelkes buzgalommal irányította a Zeyk Domokos Technológiai Líceum kertészeti osztályának tanulóit. Vadoncokat oltottak az eredeti körtefa nagykedei utódjáról, szorgoskodtak, hogy az oltványok erőre kapjanak. Ezek közül ma a legerősebb, a Kinda József által beoltott körtefacsemete kerül a régi mellé. Kívánjuk, hogy gyökeret eresszen és terebélyesedjen! Kívánjuk, hogy a követ-

kező évtizedekben sok ezer idelátogató álljon meg mellette, és örüljön, vigye a hírt: Igen, Székelykeresztúron él Petőfi körtefája, él Petőfi emlékezete, és él a nemzet!

Adja Isten, hogy mindig legyen szív, lélek és jó magyar érzés, hogy mindezt a hagyatékot megtartani és továbbadni tudják az itt lakók.

Példaképpen álljon a 88 éves Sándor Jóska bácsi, aki a székelykeresztúri Petőfi-kultusz érdekében végzett munkája elismeréseként ma este gálaműsor keretében veheti át a Székelykeresztúr önkormányzata által neki ítelt Pro Libertate díjat.

Fekete Tamás szászrégeni gondnok emlékére

Megint szegényebb lett az erdélyi unitárius közösség egy lélekkel. Elhunyt Fekete Tamás, a szászrégeni unitárius leányegyházközség gondnoka, az az ember, aki több mint 14 évig állt a Maros menti városka unitáriusainak élén. Tudom, a lelkészek jelenléte is fontos, de Szászrégenben elsősorban a gondnokra hárult, hárul minden fontosabb feladat, hiszen a lelkész nem lakik helyben.

Ő volt az az önzetlen ember, aki tulajdonképpen összefogta és egy kisebb családdá igyekezett kövacsolni a régeni unitáriusokat. Ő tartotta a kapcsolatot a beszolgáló lelkészekkel vagy segédlelkészekkel. Ő volt az, aki kinyitotta a helybeli református templom kapuját, ahol a régeni unitáriusok, a helybeli református egyházközség és lelkésze jóvoltából istentiszteleteiket tartották. Ő volt, aki a családlátogatásokra fáradságot nem kímélve, elkísérte a lelkészt, szintén ő volt, aki az unitáriusok kis, 500 négyzetméterű temetője karbantartásáról gondoskodott.

Jomagam 2003 környékén kerültem úgymond szorosabb kapcsolatba Fekete Tamás gondnok úrral, amikor elvállaltam a kicsiny közösség jegyző-pénztárnoki funkcióját. Jól működünk együtt, minden kisebb vagy nagyobb problémát, ami a

régeni unitáriusok egyházi életére vonatkozott, meg lehetett vele beszélni, és igyekeztünk lehetőségeinkhez mérten megoldani. Minden egyháztag becsülte és tisztelte, figyelembe vette önzetlen hozzáállását az egyházi munkához. A mi gondnoki és pénztárnoki kapcsolata-

tunkat is a kölcsönös tisztelet és az egymás véleményének tiszteletben tartása jellemezte.

2015 márciusában vonult vissza a gondnoki hivatástól, de még azután is lehetett rá számítani, annak ellenére, hogy egészségi állapota is meggyengült. Szükség volt, van és lesz a Fekete Tamás-féle önzetlen, jóhiszemű és szorgalmas gondnokokra az unitárius egyházközségekben.

Február 9-én helyezték örök nyugalomra a szászrégeni református temetőbe. Emléke legyen áldott, nyugalma csendes. Nyugodj békében, Tamás gondnok úr!

DEMETER JUDIT

A krízis mint a fejlődés lehetősége

FERENCZI ENIKŐ

Lelkigondozói helyzetekben gyakori kérdés: miért, miért épp velem? Tőlünk kérdik vagy hangoosan, önmaguktól. A miértekre nincs válasz – mondhatnánk röviden.

Mert nem mi döntjük el, hogy milyen nehézségekkel, krízisekkel, kihívásokkal találkozunk életünk során.

A spirituális ember egyik jellegzetessége, hogy megpróbál nem sok időt tölteni a miértekkel, hanem inkább arra összpontosít, hogy mit kezdhet azzal a helyzettel, amibe belekerült, s miként tudja úgy alakítani mindezt, hogy megoldva egyfajta tapasztalati tudássá váljon a folyamatos személyiségfejlődés (spirituálisan: az örök jobbá levés) részeként.

De hogy lehet eljutni a krízis okozta széteséstől az építő bölcsességig? Mert tudjuk, hogy a krízis olyan kihívás, ami felülmúl minket: bukhatunk vagy növekedhetünk általa. Hiszen egy olyan problémával találjuk szembe magunkat, amit ismert, addig sikeresen alkalmazott módszereinkkel nem tudunk megoldani. Ezért egyre nagyobb a tehetetlenség érzése, a feszültség és az érzelmi zavar. Minden krízist már megtapasztalt ember tudja, hogy mennyire jelen van a teljes összeomlás fenyegetésének veszélye a kilátástalanságban, sebzettségben.

Nem tudjuk előre, hogy melyik krízisre hogy fogunk reagálni. Mert van, aki bizonyos problémával könnyen boldogul, más meg szétesik benne. A lényeg, hogy minden ember kerülhet olyan helyzetbe, amivel nem tud megküzdeni. Ennek felismerhető jelei:

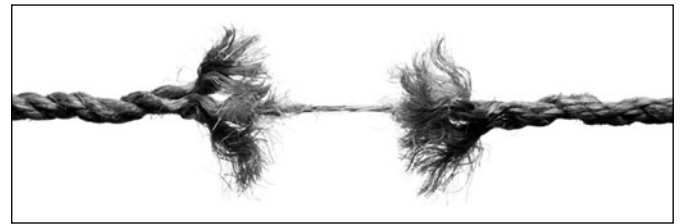
- az energiakészlet lemerülése,
- a homeosztatisz egyensúly felbomlása (ettől lesz sebezhető),
- kóros tünetek megjelenése.

Megkülönböztetünk testi és lelki tüneteket is, amire hasznos időben felfigyelni. Ilyen lelki tünetek a lehangoltság, szorongás, testi tünetekként a leggyakoribbak a szívpanaszok, izzadás, remegés, gyomor- és bélpanaszok. Amikor megjelenik „az engem felülmúl a helyzet” érzése, érdemes segítséget kérni. A segítségkérés nem a gyengeség, hanem inkább a bátorság jele.

Vannak krízisek, amikre valamennyire fel lehet készülni (életkori krízisek, gyermekek elengedése, a válások egy része). De vannak krízisek, amik traumatikus történések eredményei, és váratlanul jelennek meg (katasztrófa, balesetek, betegség).

Az ember nemcsak betegség esetében vagy traumatikus helyzetben kerül krízisbe, hanem akkor is, amikor hosszú távon nem kezel jól dolgokat: példá-

ul hosszan tartó fokozott stresszes időszakot él át (ez bárkit fenyegethet), ez is felbontja egyensúlyát, s a fent említett szakaszok egymást követik. Sőt a krízisnek van egy olyan különleges képessége, hogy mivel felbomlik az egyén addigi egyensúlya, ez mozgósít addig meg nem oldott vagy félig megoldott kríziseket, és krízishalmozódással találkozunk.

Hogyan tudunk segíteni?

Láthattuk, hogy nem ismerhetjük előre senki problémamegoldó készségének határát. Ezért az a kérdés, hogy mit kell mozgósítani az emberben, hogy képes legyen problémájával megküzdeni. Ha pontokba kellene szedni a segítség folyamatát, én a következőket ajánlanám:

1. Kapcsolatfelvétel fontossága: van bennünk egy ösztönös viszonyulás a bajba jutotthoz, nem akarjuk felhívni vagy megkeresni, nehogy zavarjuk. De a „nehogy zavarjuk” leple alatt gyakran saját félelmünk vagy képtelenségünk bujkál. Keressük a kapcsolatot a krízisben levővel, jelezzük, hogy érdekel, ami történik vele.

2. Tisztességes meghallgatás, odafigyelés: érezze, hogy vele vagyok, rá figyelek. Nem oktatok ki, és nem adok tanácsot, és nem okoskodom arról sem, hogy én ilyen helyzetben mit tettem vagy tennék. A beszélgetés, a kibeszélés gyógyító jellegű.

3. Miben segíthetek? Ez konkrét kérdés, és konkrét választ vár. Van, akinél már egy jó beszélgetés sokat segít, és olyan erőforrásokat mozgat, amiktől beindulhat a jobbá levés folyamata. Van, akinek az is segítség, hogy nem kell egyedül elmennie a szakemberhez, vagy egyáltalán megoszthatja valakivel azt a félelmét, hogy milyen nehéz ez az első lépés.

4. Veled vagyok! Számíthatsz rám. Fontos vagy, és figyelek rád. Hívhatsz, és én is kereslek.

Lehet, hogy a fenti lépések egyszerűnek tűnnek, de ne feledjük, hogy a krízisben levő ember kétségbeesett, elvesztette belső egyensúlyát, nem érzi magában azt az erőt, amivel képes lenne elindítani a változtatás folyamatát. A ráfigyelés, az erősítés, a törődés sokat tud segíteni.

Azt már említettük, hogy senkinél nem lehet felismerni előre azt a határt, hogy mennyire képes egy adott problémával megküzdeni, vagy sem. Mégis van valami, ami nagy segítség tud lenni a krízis megoldásában. Hasznos ezt tudni, és még hasznosabb birtokolni. Mert a szakemberek abban egyetértenek, hogy a kellő önismerettel rendelkező és a tudatos személyiségfejlődést szem előtt tartó egyén, aki élete folyamán arra törekszik, hogy harmonikus életet éljen (testi-lelki-spirituális értelemben), aki megoldott kríziseket

tud maga mögött, annak a biztonságérzete erős, és jobban tud reagálni az újabb kihívásokra kompetenciái birtokában.

Jó tudni, hogy mégis megéri kitartóan dolgozni mindazokon a kihívásokon, amivel találkozunk a mindennapjainkban. Bár a krízisek megpróbálnak és szétszedhetnek minket, kitartó hozzáállással és időnként segítséggel mégiscsak legyőzhetők, és fejlődésünk mérföldkövei lehetnek. Minden megoldott krízis erősebbé és edzettebbé tesz minket.

Marosvásárhelyi farsangi bál

Elődeinktől örököltük azt a sajátos szórakozási formát, amelyet a múlt rendszer tilalmas korszaka, aztán az azt felváltó átmeneti időszak különleges egyveleggé alakított: a mulatás és az egyházi élet összefonódását megfűszerezték hagyományos terítőkkal, és nemegyszer távoli országokban talált egzotikus dekorációs tárgyakkal.

A találkozás öröme, az együttlét sajátos íze átjárja a résztvevők érzékeit. Számos olyan eleme van, amely miatt nem veszi fel a versenyt a modern, a fiatalokat elhódító szórakozási formákkal. Csakhogy mindezt a felmenőink alkották. Közvetve vagy közvetlenül. És ezáltal a mienk. Nem importáru, nem valami idegen, globalizációs trendeknek való behódolás, hanem családok érdek nélküli találkozása. Idősebb és fiatalabb generációk összevegyülése. Közös élmény, ami majd elkísér a szürkébb és nemegyszer zord hétköznapiakban. Új lendületet ad munkánkban, vagy könnycseppet csalhat az olykor megkegyelmezett arcra.

A marosvásárhelyi unitárius egyházközségek és az Unitarcoop Alapítvány ezért is szerveztek február 18-án farsangi mulatságot, amelyet jótékonysági adományok gyűjtésével kötöttek össze. Az adakozás örömét tetézte az is, hogy a számos felajánlott csomagot tombolán meg lehetett nyerni. A szerencsések megfogható emléket vihetek haza az ünnepi hangulatból, s egyben kiválasztottnak is érezték magukat.

Ámde „pengő érc és zengő cimbalom” lett volna a sok hímzett terítő, ízetlen maradt volna az étel a Jóisten kegyelme nélkül. A fennvalót az ünneplésben, de a szórakozásban is kerestük, keressük.

Ott van elbújva a szívekben. A békés beszélgetésben, az egymás irányában jóindulattal viseltető közösségben és a segítő szándékban. Anélkül, hogy kimondanánk. És ez a titok bennünk lappang és együvé tartozásunkat erősíti. Isten nevében gyűltünk össze, az iránta való szeretetből adományoztunk és adakoz-

tunk. Magasabb célokért mondunk le féltett javaink bizonyos részéről, áldozatos munkát és időt fordítunk mások javára. („De az is Isten ajándéka, hogy az ember eszik, iszik, és jól él fáradságos munkájából.” Préd 3,13)

És otthonosan érezhettük magunk. Amint az otthoni asztalnál szokás ünnepi napon, úgy ünnepeltünk a vendéglőben, a hazuról hozottakból megterített asztalnál. Semmi képmutatás, semmi vízprédikálás borivás közben. Otthon készítettük, s az otthon szellemét hoztuk el, s itt megosztottuk egymással.

Közben önfeledten átengedtük magunkat a hagyományos táncaink és népi énekeink varázslatos világának. Mert ugye „hat napon át végezd munkádat, de a hetedik napon pihenj meg” (2Móz 23,12). Kizártuk a mindennapi, leterhelő gondokat, félretettük a múltbeli kényes kérdéseket, ünnepontó történeteket. Nem feszegettük a felekezeti különbségeket, vallási hovatartozás skatulyáit. („Mert ahol ketten vagy hárman összegyűlnek az én nevemben, ott vagyok közöttük.” Mt 18,20)

Csak örülünk az együttlétnek, és félhangosan egy következő alkalomra gondolunk. Aki eljön, megtalálja a helyét, s tudja mi a teendő. Érzésből ismeri, mit szabad és mit nem, anélkül hogy különleges szervezőosztásokat kellene felvonultatni, vagy rangsorolni a résztvevőket. Az unitárius világ oly általános jellemvonása a mi farsangi bálunkon is jelen volt.

Rövidke időre csak magunk voltunk, megértő barátok közt, még mielőtt visszatértünk volna az eltérő világnézetek tengerébe, egészen a következő találkozásig.

Az oldott hangulatra pedig egyházi előjáróink jelenléte és nem utolsósorban a közkedvelt zenészek voltak a garancia. Köszönet érte, marosvásárhelyi egyházközségek, köszönet, Unitarcoop Alapítvány! Vajon mikor lesz, és milyen lesz a következő alkalom? Az Unitarcoop Alapítvány megköszöni a segítő munkát az egyházközségeknek, a résztvevőknek, a támogatóknak és nem utolsósorban azoknak az önkénteseknek, akik kitartó munkájukkal besegítenek a hagyományos farsangi bál megszervezésébe – immár 18 éve.

ADORJÁNI ALPÁR KÁROLY

UNITÁRIUS SPORTTÖRTÉNET

Unitárius vívómesterek Kolozsváron

KILLYÉNI ANDRÁS

• A kolozsvári modern sportélet a vívás körül bontakozott ki a reformkor éveiben. Kolozsvár szelleme, kulturális és társadalmi életének gyors fejlődése megkívánta a testedzés fejlődését is: a polgárság megerősödésével szükség volt olyan sportéletre, amely nyitottabb, nem csak egyes arisztokrata családok udvarában létezik.

Kolozsvár 1818-ra elért arra a pontra, amikor már igény volt szervezett, mindenki számára elérhető sportéletre. Az első szervezett kolozsvári sportintézmény a Viadaliskola volt.

Napoleon oroszországi hadjáratában egy fiatal, Milánó közeléből származó katona orosz fogságba került. Ez a fiatalember, Gaetano Biasini szabadulása után Bécsben szeretett volna vívóiskolát nyitni, de időközben megismerkedett gróf Beldi Ferencsel, a fiatal erdélyi mágnással, aki Kolozsvárra hívta, így 1818-ban megnyitotta vívótermét a Redut egyik termében (a mai etnográfiai múzeum épületében).

Gaetano Biasini (Lodi, 1790 – Kolozsvár, 1847) 1818-tól 1835-ig működött Kolozsváron mint vívómester. Ekkor visszavonult, és Bölöni Farkas Sándor ösztönzésére egymás után nyitotta meg vállalkozásait. Átvette és átépíttette a Szacsvey-fogadót, megalapította gyorsutazási vállalkozását, cselédszerző hivatalt működtetett. Közhasznú pályája jutalmául nemessegre ajánlották. Visszavonulása után a megüresedett vívómesteri állást kérésére fia, Domokos vette át rövid időre.

Biasininak sikerült az előkelő erdélyi ifjúsággal megszerettetnie a vívást; nála vívtak olyan jeles személyiségek, mint gróf Kendeffy Ádám, az erdélyi reformmozgalom kiemelkedő alakja, báró Jósika La-

jos, az Erdélyi Római Katolikus Státus világi elnöke, de rendszeresen látogatta vívótermét a fiatal zsidói nemes és sportember, Weselényi Miklós is. Az intézet vezetését Bölöni Farkas Sándor vállalta.

Biasini Domokost apja sikeres üzleti élete elcsalta a sporttól, így a negyvenes évek elején két unitárius vívómester, Uzoni Antal, majd pedig Helmreich Jakab vállalta el a vívás oktatását.

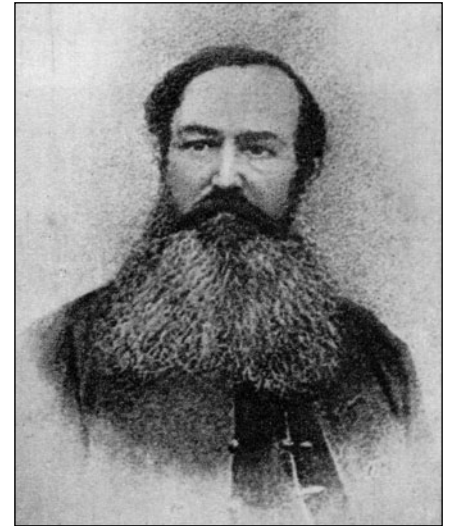
Uzoni Antal (Bölön, 1813 – Kolozsvár, 1858) karcsú, magas, daliás alak, barna, rokonszenves, majd szenvedő arc a lovagiasság vonásaival. Székely ember, unitárius

pap fia – jegyezte fel róla Kuszko István. Biasini tanítványa volt, írnoki tisztséget töltött be a főkor-mányszéknél. Az erdélyi főurak kérésére vállalta el a vívómesteri állást. „Mint nemzeti missziót, a legnagyobb pontossággal folytatta a vívástanítást” – írta róla Siklóssy László 1928-ban. Munkásságának a tudóvész vetett véget.

Helmreich Jakab (Kolozsvár, 1814 – Kolozsvár, 1868) kéményseprő családból származott, az unitárius főtanodában érettségi-

zett, majd átvette apja vállalkozásának irányítását. Délelőtt ké-

ményt tisztított segédjeivel, délután az intézetben vívott tanítványaival. A vívást Biasini iskolájában kezdte, Uzoniéban végezte. Magas, izmos, kissé előhajlott természet, hosszú szakállal. Karddal és törrel egyaránt kitűnő vívó volt. Feljegyezték, hogy a vitás kérdések eldöntésekor tekintély volt, a negyvenes évek második felétől haláláig betöltötte a vívómesteri állást.

A vívás magva megfogant Kolozsváron, és még a szabadságharc leverése sem gátolta meg a fejlődését. A város hagyományos, s egyben egyik legsikeresebb sportága maradt. Pósta Sándor (1924-ben a párizsi olimpián az egyéni kardvívás bajnoka) a huszadik század elején, az első világháború kitöréséig Kolozsváron végezte egyetemi tanulmányait, és itt vívott, igen nagy sikerrel. A legnagyobb sikert a kolozsvári születésű Szabó-Orbán Olga érte el, aki 1956-ban olimpiai ezüstöt, 1962-ben pedig világbajnoki aranyat nyert a törözők egyéni versenyszámában, megszerezve az első olimpiai, illetve világbajnoki érmet Románia számára.

Gloria victis 1956

FERENCZI MÁRIA-MAGDOLNA

• Február 18-án templomunkban bensőséges ünnepségre került sor, felavattuk Balázs Antal Pro Urbe díjas fafaragó 1956-os kopjafa-kompozícióját. A Tebened bízunk kezdő-, és a Hatalmas Isten derekas kezdetű zsoltárok eléneklése után Kovács István lelkész áhítata következett, felolvasta azokat a bibliai részeket, amelyek valóban a szabadságra hívnak el bennünket: „...és ahol az Úr Lelke, ott a szabadság” (2Kor 3,17). 1956 hősei hitték, hogy az embert szabadnak teremtette Isten, az igazság legyőzhetetlen, és ezért nekünk is vállalnunk kell a szent örökséget, vállalnunk kell a kiállást. Péterfi Ágnes tiszteletes asszony konferált. Egyházközségünk Kriza János-dalárdája a Szózatot énekelte el Dénes-Karácsony Gabriella karnagy vezényletével, majd Gáll Attila, a Székely Mikó Kollégium diákja és az ifjúsági egyesület tagja Márai Sándor *Mennyből az angyal* című versét szavalta. Kertész János J. S. Bach *Rondó* című művét marimbán játszotta el Szilágyi Herbert zongorakíséretével. A nem mindennapos hangszer megszólaltatása után a meghívottak beszédei következtek.

Elsőként Antal Árpád, Sepsiszentgyörgy polgármestere méltatta e momentumot, a szabadság harcossaira emlékezve: februárban és minden nap „*azért érdemes élni, amiért érdemes meghalni. Isten óvja Erdélyt és a magyarokat*” – zárta beszédét.

Az ünnepség díszszónoka, dr. Grezsa István, a magyar miniszterelnökség Szabolcs-Szatmár-Bereg megye és Kárpátalja fejlesztési feladatainak kormányzati koordinációjáért felelős kormánybiztos szolt az ünnepelekhez. Albert Camus-t idézte: „*Túl sok a halott már a stadionban, és az ember csak saját vérével gavalléroskodhat. A magyar vér oly nagy értéke Európának és a szabadságnak, hogy óvnunk kell minden cseppjét... Az emlékhely átadásával adósságot törlesztünk '56 hősei és az ügyükért kiálló, határon túl élő magyarság felé*” – mondta a kormánybiztos. A nemzeti összefogásra nagyobb szükség van, mint valaha.

Szabó László, a Magyar Unitárius Egyház előadótanácsosa a 2016-ban kiadott 1956-os ünnepi nyilatkozatot olvasta fel a 18 erdélyi lelkész és lelkésznöven-

Kátai Edit felvétele

dék áldozatairól. Többek között felszólított a nemzeti cselekvő szolidaritásra. Zrínyi Miklóst idézte: „*Ne bántsd a magyart!*” Majd Á. Furus János, Csólyospálos polgármestere barátként köszöntötte az ünnepi gyülekezetet, éltette a 80. életévén túl is minden nap alkotó mestert, barátot, Balázs Antalt. Nahimi Péter, Kiskunmajsa 1956-os múzeuma igazgatójának ünnepi beszéde után Balázs Antalé volt a szó. Bemutatta alkotását: a nap körüli 56 kis kopjafa és a hold körüli 4, azaz összesen 60 darab 60 cm-es kopjafát, amely a kerek évfordulót szemlélteti. Összesen 240 darabot készített a 60. évfordulóra. Van már Kiskunmajsán, az 56-os múzeum udvarán, lesz Csólyospáloson is, hogy világítson. A köszöntő beszédek után felcsendült az *Erdélyország sok szép vize* c. népdalunk, amelyet Szabó Fruzsina, a Mikes Kelemen-liceum diákja énekelte el igen szép, csengő hangján.

Az énekszó után Kovács István lelkész megáldotta a kopjafa-kompozíciót. Himnuszaink eléneklésével zárult a templomi ünnepség, majd a kopjafa-kompozíciót elhelyezték a cinterem falára.

A jelképek vállalása a közösséghez való tartozást fejezi ki. Ma is beszélnek, üzennek a kopjafák, motívumaik az őstudást hordozzák magukban. Balázs Antal, a természettel és Istennel harmóniában élő ember alkotása szebbé teszi környezetünket, emlékeztet: *memento mori, gloria victis!*

Gyülekezetek számára úrvacsorai kelyhek, keresztelőpoharak, kenyérosztó tálak, illetve kancsók készítését (finomezüstből vagy a megrendelő által rendelkezésre bocsátott anyagból), javítását és tisztítását vállalom. Emellett önből készült egyházi tárgyak restaurálásával is foglalkozom. Érdeklődni a 0264 433 241-es, 0765 128 601-es, illetve a (0036)20 3168 217-es magyarországi telefonszámon lehet.

IMREI IMRE
ötvösmester (Kolozsvár)

SZERETETSZOLGÁLAT

Szeretetszolgálat Háromszéken

BARTHA ALPÁR

• Az egyházak mindenkori szolgálóinak széles körű a hivatása. Ebben a hitélet, a lelki és anyagi építkezés, a kulturális programok és más közösségi tevékenységek szervezése mellett a szeretetszolgálat is kiemelkedő helyet érdemel. Hasonlóan az evangéliumokban megörökített diakóniai tettekhez, amelyek belső együttérzésből fakadtak (lásd a könyörülő samaritánus példázata), mai társadalmunkban is a jézusi, cselekvő szeretetből kiindulva valósíthatunk meg hiteles emberszolgálatot. A Gondviselés Segélyszervezet háromszéki fiókszervezete megalakulása óta igyekszik megvalósítani ezt a szemléletet. Mindez – a folyamatos belső építkezés és hosszú távú célok lefektetése mellett – az utóbbi hónapokban az alábbiakban ismertetett területeken zajlott.

Rászorulóknak segítése

A karácsonyi és húsvéti, nagyszabású, tartósélelmiszer-segélyezések mellett megpróbáltunk figyelmet fordítani a közties időszakokra is, hiszen nagyon sok családnak folyamatos küzdelem a mindennapi életfenntartás. Február folyamán a Vöröskereszt Kovászna megyei szervezete 35 tartalmas élelmiszercsomagot adott át fiókszervezetünknek, amelyeket sajtó alaplól kiegészítve 45 háromszéki, a szegénységi küszöb alatt élő családhoz juttattunk el.

Megelőző és tájékoztató célú előadások

Céljaink között szerepel a társadalomban jelen levő veszélyek tudatosítása, a megelőzés és a felvilágosítás eszközeivel. Ezért több sepsiszentgyörgyi, brassói, baróti és kököszi iskolában felvilágosító és megelőző célú előadásokat szerveztünk. Az első sorozatban Bustya János református lelkipásztor és vallásánár *Facebook-generáció* című előadásából tanulhattak a

diákok. A közvetlen, jó hangulatú előadások körüljárták a közösségi oldalak „történelmét”, rávilágítva haszonelvőségükre és függőségkialakító jellegükre, végül észszerű felhasználási lehetőségeket vázoltak fel. Ezzel együtt egy másik előadás-sorozatot is szerveztünk, amellyel az elsősegélynyújtás alapjait ismertettük. Konrád András, a Vöröskereszt Kovászna megyei önkénteseként az elméleti bevezetés után az elsősegély alapvető mozdulatait mutatta be, amelyeket a gyakorlatban is elsajátíthattak a jelenlevők.

Együttműködés más szervezetekkel

A közelmúltban kedvezően alakultak a kapcsolataink a többi háromszéki segélyszervezettel. Az együttműködési szándék és a folyamatos fejlődés igénye készítette arra, hogy kapcsolatba kerüljünk velük, hogy közös segélyakciókat és programokat tervezzünk, főleg a kevésbé lefedett szakterületeken. A néhány hónappal ezelőtti ismerkedést cselekvés követte az együttes segélyezés, valamint a hosszú távú közös célok megtervezése terén.

Jelenlét a kórházakban

Együttműködve Buzogány-Csoma Csilla kórházlelkésszel állandó pelenkakészletet sikerült beszereznünk rászoruló, ágyhoz kötött betegek számára. Emellett szegény gyermekek számára tanszerekből és játékokból álló, ún. foglalkoztatócsomagokat biztosítunk.

Hisszük, hogy a szeretetszolgálat olyan hivatás egyházunkban, amely a legjobbat kívánja és adja a rászoruló embertársainknak. Ebben próbálunk részt vállalni sok-sok háromszéki önkéntes munkatársunkkal együtt.

Házasság hete Erdővidéken

DEMETER MÁRIA

• Az erdővidéki keresztény egyházak és nőszövetségeik, illetve civil szervezetek összefogásával megvalósult egyhetes rendezvény (február 12–19.) változatos programmal kapcsolódott a Kárpát-medencében már évek óta megszervezett rendezvények sorába, amelyek a társas kapcsolatok jobbítását szolgáló módszereket és példákat kívántak bemutatni, ezzel is biztatva mindenkit a házasságok tudatos gondozására.

Ökumenikus rendezvénysorozatunk célja volt minél szélesebb körben felhívni a figyelmet a házasság, a család értékeire, azok megtartó erejére, valamint azt szerettük volna, hogy hasznos segítséget nyújtsanak a krízishelyzettel szembesülő párok számára is.

Az idei rendezvénysorozatunk mottója – Veled kiteljesedve! – arra irányította a résztvevők figyelmét, hogy a jó házasság nem magától jön, viszont a házasságban élőknek a kiteljesedést jelentheti, ha időt szán rá, energiát fektetnek bele, és az önzetlen szeretetet, az őszinte megbocsájtást gyakorolják.

A házasság hetét a baróti baptista egyházközségben nyitó istentisztelettel kezdtük, majd Kondor Ágota és Pálffy Aliz sepsiszentgyörgyi mentálhigiénés szakemberek interaktív csoportos foglalkozására került sor 13 házaspár részvételével. Az Erdővidék Múzeumában működő Tortoma Önképzőkör meghívottjai Papp Adolf és Balázs Réka családterapeuta házaspár volt ugyancsak Sepsiszentgyörgyről, akik *Családi mintáink hatása kapcsolatainkra, életünkre* címmel tartottak vetítéssel egybekötött előadást. Szerintük egy szülőpár legfontosabb dolga egy jó párkapcsolati minta felmutatása, amelyet egyúttal örökségbe is adnak gyerkeiknek. Köpecen Tordai Zsófia baróti pszichológus tartott előadást: *Szerepmegosztás a családban és az életkedv megmaradása* címmel. A baróti unitárius templomban Demeter Gyöngyi baróti óvodapedagógus tartott interaktív előadást *Az otthoni hét év* címmel. Középpajtán Boda Katalin, a Romániai Keresztény Nők Ökumenikus Fóruma referensének előadása

hangzott el: *„Vagyunk ketten két szép nyárfa”* címmel. Csütörtökön a baróti református altemplomban Fancsal Zsolt magyarhermányi református lelkipásztor tartott előadást: *Konfliktuskezelés a családban* címmel. Kisbaconban a Gondviselés Segélyszervezet baróti önkéntesei, Bogyor Izabella mentálhigiénés szakember, gyógypedagógus és Demeter Mária szociális szakértő tartottak fiataloknak csoporttevékenységet *Szerelem, párválasztás, felelősségteljes szexualitás* témakörben. Pénteken a baróti római katolikus templomban Dénes Kinga pszichológus, a Diakónia Keresztény Alapítvány erdővidéki munkatársa tartott beszélgetéssel egybekötött előadást *„...életem fele. A nagyobbik fele”* címmel. Szombaton a baróti művelődési házban egész napos esküvői kiállításra és vásárra került sor *Minden egy helyen... a nagy napért...* címmel. Szombat délelőtt a baróti Gyulai Líviusz Városi Könyvtárban Győrfi Tóbiás baptista lelkész és felesége, Győrfi Annamária tartottak *családi alkalmat* gyerekeknek, tinédzsereknek és szüleiknek. A rendezvény vasárnap a baróti református templomban a *házasságheti záró istentisztelettel* végződött. A nyolc nap alatt sor került még meghitt hangulatú, gyertyafényes vacsorára, filmvetítésekre és éjszakai romantikus fürdőzésre is.

Sok tanulságos előadással gazdagodhattunk, amelyek közös üzenetét egy hasonlattal tudnám megfogalmazni: mint ahogy a tűz sem ég, ha nem táplálják fával, úgy a házasság sem működik jól, ha nem töltjük fel egymás szeretettankját, és mindezekhez természetesen szükség van a jóisten segítségül hívására is.

A baróti unitárius nőszövetség által kezdeményezett rendezvénysorozatra, Erdővidék hat településének tizenhét rendezvényére közel ezer érdeklődő volt kíváncsi. A résztvevők nyitottak voltak, sok pozitív visszajelzést kaptunk, amelyek arra buzdítanak, hogy jövőben még több erdővidéki települést vonjunk be programjainkba.

„A humor Isten ajándéka” (Báró József)

Amikor behúzzák

Az imaheti istentiszteleteket tartják a haranglábi egyházközségben. A meghívott szónok Nyárád menti lelkész, akit gondnoka is elkísér. Népes gyülekezet a templomban, a vendég gondnokot a helybeli gondnok bevezeti a templomba, a kántor már ott ül az orgona mellett, szól az orgona, a gyülekezet még izeg-mozog, szól a harmadik harangszó, s a kántor elkezd énekelni az énekeskönyv egyik zsoltárját. A gyülekezet

énekelni a tőle megszokott módon. De a pap még seholy. Az „idegen” gondnok érdeklődve figyel, s alig hallható hangon kérdezi a mellette ülő gondnokot:

- Mikor kezdődik az istentisztelet?
- Amikor behúzzák... – jön a válasz.

A harangszó megszűnik, az ajtó tárul, belépnek a lelkészek, mindenkit köszöntenek, a gyülekezet fogadja, csak a vendéggondnok áll némán, s nem érti... kit vagy mit kell behúzni?

SZENTGYÖRGYI SÁNDOR

Régi diákemlékeimből VI.

Diákélet a kolozsvári unitárius régi kollégiumban a XIX-ik százév végén

Antónia Mihály egykori magyarszováti unitárius lelkész régi diákemlékeiről szóló feljegyzéseit unokája, Benczédi László szíves engedélyével közöljük. A visszaemlékezés 2013 során folytatásokban jelent meg a svédországi magyar protestánsok ökumenikus lapjában, az Új kéve hasábjain. A visszaemlékezés az 1957. június 30-ai 58 éves érettségi találkozóra készült.

• **Benczédi Gergely** tanárunk igen komoly ember volt. Tőle tartottunk legjobban. Kifigurázni senki sem próbálta volna. A fizikát és vegytant tanította az udvar hátsó végében levő földszintes épületrész 33. sz. tantermében, melynek ablakai az elsötétítés végett spalettákkal voltak ellátva, s a faltól a tanári asztalra egy csövön Bunsen-láng volt vezetve.

[...] alapos és érthető magyarázataival a tárgyat át tudta adni tanítványainak, s mi igyekeztünk átvenni, mert ő nem az az ember volt ám, akinél „linkelni” lehessen. Komoly, fegyelemtartó, erélyes tanár volt, aki elé készületlenül nem volt tanácsos menni. Gál Kelemen *A kolozsvári unitárius kollégium történetében* igen találóan jellemzi: „Ha a megközelíthetetlen becsületességet mintáznom kellene, a vonásokat róla venném.”

Ezt bizonyítja a következő kis epizód is, melyet nem felejtetek. Vegytanórán vagyunk, magyarázni akar. Egyet-kettőt köhent, s felmutat egy üvegecskét valami víztiszta folyadékkal.

– A sósav – kezdi – vegyjele HCl, víztiszta, erős csípős szagú, maró hatású folyadék... Ez ugyan nem sósav, ez kénsav, de a sósav éppen olyan, mint a kénsav. Sokáig nem bírtam megérteni, hogy miért jelentette ki, hogy a felmutatott üvegben sósav helyett kénsav van, hiszen senki sem kételkedett benne. De most már értem: az az abszolút becsületes lélek még gondolatban sem akarta tanítványait ámitani. Egy alkalommal valamelyik tanítványától azt kérdezte, hogy a gyémánt miért drága.

– Mert ritka – feleli a kérdezett.

– Hm, a fehér kutyaszar is ritka, mégsem drága, mondja rá Benczédi.

Ha a felelő még véletlenül is azt találta mondani, hogy a meleg levegő, a füst, a vízpára vagy gőz föl száll, indulatosan utasította rendre és igazította ki, hogy szállani csak lefelé lehet; felfelé emelkedni szokás. [...]

Székelyföldön a szegényebb munkáscsaládok gyakori eledele a zablisztból péppé főzött ún. kiszit, amit tejjel vagy gyümölcsaszalvánnyal esznek. Elég sovány táplálék biz az. A hanyag és rossz tanulónak szokta mondani, hogy „még a kiszit sem érdemled”. A városi fiúk nem értették, de mi igen.

Egy alkalommal az elektromosságról magyarázva, a villanyfejlesztő géppel kísérletezett.

– Na rajta, fiúk, hadd lám, ki markolja meg a fogantyúkat – biztatta az osztályt, miután a nagy üvegkorongot megforgatta. Odaléptem, két kézzel megragadtam, de abban a pillanatban felordítottam, hogy nem bírom elengedni! Mindjárt elzárta az áramot, s örült a sikeres kísérletnek.

A kolozsvári Ferenc Ferdinánd Tudományegyetemen a fizika nagy tudású professzora, dr. Abt Antal mindig szívesen fogadta tanítványiul a Benczédi tanár keze alól kikerült ifjakat.

A vegytani laboratóriumnak az udvarra is volt egy kijáró ajtaja, az ún. kuszkuria, hol félrevonulva lehetett tanulni vagy titokban cigarettázni. Megtörtént, hogy a kuszkuria körül játszódozó gyermekek lármájukkal zavarták a bent foglalkozó tanárt. Egyszer csak nyílik az ajtó, s a küszöbön megjelenik Benczédi tanár komoly, tekintélyes alakja, jobbában a méterrúddal: „Ejnye, veszett máter haszontalan kölykei...”, s a gyermekhad egy szempillantás alatt rebben szét, amerre lát.

Tanársága mellett évtizedeken keresztül az egyház pénztárnoka volt, mely hivatalt is a legnagyobb pontossággal és hűséggel töltötte be mindvégig. Érdeklődéssel foglalkozott egyháztörténeti kutatásokkal, s a levéltárak rejtekeiből sok értékes adatot hozott napvilágra.

Megjelenésében, modorában, családi életében a régi puritán egyszerűség mintaképe volt, s ilyen szelvényben kívánta nevelni az ifjúságot is. Nem állhatta a

gavallérkodó, piperkóc, léha úrfiakat. Konzervatív jellemére vall, hogy az írógép korában is, élete végéig maga készítette lúdtollal írt.

Péterfi Dénes kolozsvári első pap és teológiai tanár volt a VI–VII–VIII. osztályokban a hittanárunk. Ő vezette a csütörtök reggeli prédikációgyakorlatokat is a nagy hallteremben, melyeken a VIII. oszt. diákok a kapott alapigére maguk készítette prédikációikat adták elő sorrend szerint a diákság előtt. Aztán megbírálták. Ez a kis gyakorlat csak előnyére volt azoknak a VII–VIII. oszt. diákoknak, akik ünnepi legációkba is mehettek. Hozzászoktak a nyilvános szerepléshez. Péterfi Dénes tanárunk csendes, komoly, hallgató, minden feltűnést kerülő – Gál Kelemen szerint – mimózálelkű ember volt. Persze a diák igyekszik a tanár ilyen elnéző magatartását a maga javára kihasználni, a leckére készülségből lelkiismeretbeli kérdést nem csinálni, s ha felszólítják, a könyvet nyugodtan az előtte ülő hátához támasztva, az egész leckét végigolvasni. Megtörtént, hogy ilyen esetben Péterfi csöndes nyugalommal végighallgatta a felelő felolvasását, s mikor az, mint aki jól végezte dolgát, le akart ülni, megszólalt:

– Na most talán – talán mondaná el betéve is.

Teológiai tanári munkásságával, a *Keresztény Magvető* szerkesztésével, valamint gyakorlati lelkipásztori működésével örök emléket állított magának hallgatói, tanítványai, hívei lelkében.

Dr. Veress Lajos iskolaorvos a VII. osztályban egészségktanárunk volt. Érdekes és hasznos magyarázataiból sokat tanulhattunk az életre. Megtanultuk, hogy az alkohol mértéktelen fogyasztása minő káros hatással van az egyénre és utódokra, s milyen kóros elváltozásokat okoz a belső nemes szervekben és idegrendszerben. Hogyan teszi tönkre az embert anyagilag, szellemileg és erkölcsileg. Ellenben kis mértékben nemcsak hogy nem káros, hanem a napi főétkezésnél 1-2 pohár bor vagy sör a bekebelezett táplálék feldolgozását a zsírszemcsék feloldásával jótékonyan elősegíti. Hasonlóképp káros az egészségre a túlzott dohányzás is, minthogy a nikotin egyike a legerősebb mérgeknek az emberi szervezetre nézve.

Legjobb és legegészségesebb a mértékletes életmód minden tekintetben. Táplálkozásunknál legyünk figyelemmel arra, hogy napi táplálékunk egyharmada állati, kétharmada növényi eredetű legyen. Óvakodjunk az ételek túlfűszerezésétől. A statisztika ama megállapítása, hogy a rákbetegség elterjedése a Nagy-Alföldön az ország más vidékeihez viszonyítva a legnagyobb, véleménye szerint okozati összefüggésben van a csípős paprika túlságos használatával. Csupa gyakorlati jó tanácsok az egészséges és helyes életmód folytatására. Mint iskolaorvos naponként bejárt az intézetbe, s a jelentkező betegeket megvizsgálva, utasításokat adott, vagy beutalta a Hosszúszappan és Timár utcák sarkán levő Kelemen Benő alapította kollégiumi kórházba. Egy ilyen orvosi vizit alkalmával

történt 1899-ben, hogy Mezei Sándor aranyosszéki fiú megvizsgálása véget de. 11 órakor bejött a lakószobába. A gyerek piros volt, magas lázzal feküdt a kis karikás ágyában.

– Tátsad ki a szájadat, s mondjad ááá...

– Nyújsd ki a nyelved! – Azt is megteszi.

– Jól van. Fejfájásod van-e? – kérdi tovább.

– Van – feleli a fiú.

– Hát széked van-e rendesen?

– Székem az biza nincs. Ide a fásládára szoktam ülni – válaszol a gyerek.

Az orvos kérdő tekintetere közbeszóló, hogy a fiúnak én tanácsoltam, hogy üljön csak a ládára, ott nyugodtan tanulhat. Szegény szolgálgyerek, nincs módja, hogy széket vegyen.

A haját is én vágтам le, hogy pénzbe ne kerüljön.

– Látszik – állapítja meg lemondólag az orvos.

Mindjárt tudtam, hogy ez a lesajnáló véleménye a borbélymunkámra vonatkozott. Amit nemsokára egy másik hasonló követett. Ide írom azt is, hadd tudják meg mások is, miért nem lettem borbély. Ugyanazon év telének egyik délutánján Kozma Szabin, akkor már I. éves joghallgató feljön hozzám a 9. sz. szobába, hogy borotváltnám meg, mert este a román egyetemi hallgatók Petru Maior-egyesülete báljára akar menni.

– Szívesen – mondom, s leültetem, beszappanozom. De mindjárt az első késvonással véletlenül megvágom. A másodikkal szintén.

Erre Szabin a kezemet lefogva megkérdi:

– Misi, borotváltál te már másvalakit?

– Én magamon kívül senkit. De szeretnék megtanulni, elhatározott szándékom.

– Akkor légy szíves, hagyj békét nekem. Tanulj máson! – Azzal felállt, lemosta a habot s elment a borbélyhoz.

Ez volt a második lesújtó vélemény a borbélytudományomról, mellyel magam is meggyőződtem, hogy erre a mesterségre nincs semmi hajlamom. Nem is próbálkoztam többé vele soha.

Hát ilyen volt a régi jó öreg kollégiumban a mi mindennapi életünk a szorgalmi időszak alatt, az ún. diligenciában. Mennyi derűs, mennyi szorongó emlék! S hogy ezek a tanulókori benyomások minő hatással vannak a lelki életre, mi sem bizonyítja inkább, minthogy évtizedek múlva is nehéz álmaimban gyakran átélem egy-egy nehéz mennyiségtani, latin vagy görög írásbeli avagy egy szigorú főigazgatói látogatás izgalmait. Mikor úgy tanév derekán, egy reggelen Kuncz Elek tankerületi főigazgató meglepetésszerűen megjelent az iskolában.

Bement az igazgatói irodába, s 8 órakor már kezdte is az óralátogatásokat. Bizony, szorultunk, nemcsak mi, hanem a tanárok is, kiknek órájára betoppant. Komoly, hideg, szófukar ember volt. Nem csoda, ha mindannyian örültünk, mikor ellenőrző látogatását befejezve, záróértekezletre hívatta a tanári kart.

NŐK VILÁGA

Villanófények

SIMÓ MELINDA

• Február 16–19. között harmadik alkalommal került sor a nemzetközi unitárius univerzalista nőtalálkozóra Asilomarban. Azon kivételezett szerencsések egyike vagyok, aki 2009-ben Houstonban, 2012-ben Marosvásárhelyen is részese voltam a találkozónak.

Villanófény a címe ennek a beszámolónak, hiszen a találkozó programja reggel héttől éjfélig kínált lehetőségeket, és jelen írás csak arról szól, amit én éltem meg, ami választásaimat tükrözi.

A helyszín a kaliforniai Monterey-félszigeten lévő Asilomar konferencia-központ, amelynek különlegessége, hogy Julia Morgan tervezte, az első építész, aki Kaliforniában működési engedéllyel rendelkezett. 1913–1929 között 16 épületet álmodott meg, ebből 11 ma is áll.

A csütörtöki nyitóünnepségen Carol Huston lelkész, Arlene Johnson, Barbara Kres Beach, Elaine Gehrmann, a Monterey-félsziget lelkésze köszöntöttek.

Számunkra szokatlan a gyertyalánggyújtás, ami egy ráhangoló szöveg felolvasásával történik. Ez magyarul a következő volt: „Meggyújtjuk ezt a lángot, hogy jelképezze az igazság fényét, a szeretet melegét és a tettek erejét.” Az együvé tartozás érzését erősítette, hogy a felolvasás spanyol, magyar, cseh, lengyel, francia, német, tagalog, cebuano, khászi, japán nyelven is megtörtént, mivel ilyen anyanyelvűek is voltak a találkozóon.

Elmélyítő hatása volt a „vízrituálénak”: a találkozó résztvevői hazájukból hoztak egy-egy palack vizet, amelyet itt egy közös tárolóedénybe öntöttek össze. Ez számomra azt jelképezte, hogy saját otthonaink tapasztalatát hozzuk, és összetesszük egy közös, a világról kialakuló tudástárba.

Utána ágazatokban dolgoztunk tovább: gazdasági lehetőség, nevelés, egészségügy és reprodukív igazságosság, vezetőképés és erőszak-megelőzés témákból lehetett választani. Azokkal, akik szintén a nevelés témáját választották, pénteken és szombaton meghallgathattunk egy-egy előadást, majd négy alkalommal a nemzetközi nőtestvércsoportokban (global sister groups) volt lehetőségünk megbeszélni, azokat a problémákat, amelyek foglalkoztatnak, és erre a megoldásainkat akciótervekbe összeszedni.

A saját csoportom érdekessége az volt, hogy a vezetőtársamat leszámítva mindenki az Egyesült Államokból volt. Így rengeteget tanultunk az ottani nevelésről, az őket érintő problémákról, és megállapíthattuk, hogy azokra a nevelési problémákra, amelyek minket itthon érintenek, nekik már van egy kipróbált

útjuk. Nálunk az egységes tanterv (curriculum) miatt van a legtöbb vita, hiszen eltérő képességű, eltérő fejlődési ütemű diákokat próbálunk egységes ütemben oktatni.

Általános talán az a megállapítás, hogy a nevelésnek bárhol a világon igazodnia kell a társadalom alakulásaihoz. Felmerült bennem a kérdés, hogy mit szeretnénk, milyen legyen húsz év múlva egy felnőtt unitárius? Mit tudjon a világról? Hogyan viszonyuljon az egyházához? És mit teszünk ma ezért?

Péntek este az unitárius univerzalisták elnökelőjei (ők vezetik az ottani közösségeket) mutatkoztak be. Mindhárom jelölt – Alison Miller, Susan Frederick-Gray és Jeanne Pupke – hölgy, először a UU történetében.

Programbeszédeik főként ötletbörzéként hatottak rám: a vasárnapi istentiszteleteken kívül rengeteg programot terveznek, amivel közösségként jobbat szeretnék tenni a világot.

A szombati előadáson, melyet bell hooks (az előadó így írja nevét) tartott, arra jutottam, hogy az Egyesült Államok a nyitottságát akarja továbbra is megőrizni, mert ebben rejlik az ereje, nekünk viszont a zártság adta az identitást, és talán ezért tudtunk megmaradni kettős kisebbségként magyarnak és unitáriusnak.

Vasárnap, hogy mindenki kapjon ízelítőt, az ágazatvezetők beszámoltak a történésekről. A záróünnepségen az ír áldást énekelte a konferencia kórusa, amelyre előre lehetett jelentkezni.

A zárómozzanat a víz visszaküldése volt az óceánba: annak a tárolónak a tartalmát, amely a világ több tájáról érkezett vizet rejtette, az óceánba öntöttük. A víz hazatalált, és mi is hazaindultunk otthonaink felé.

Az asilomari találkozón a magyar unitárius nők képvisellete volt a legnépesebb

Farsang Magyarsáron

Nőszövetségünk évi munkatervében jelentős a hagyományörzés. Év elején a farsangi hangulat felelevenítését terveztük. Ilyenkor egy pillanatra lekerül arcunkról a bánat nyoma, vigadunk a régi szokásra emlékezve.

A farsang gyökerei az ókori Rómáig nyúlnak vissza. A középkorban a német polgári társadalom révén terjedt el. A magyarok körében vízkeresztől a húsvétvasárnapot megelőző, 40 napos böjt kezdetéig tart. Ez az időszak a lakodalmak ideje is volt, hisz a böjt 6 hétben tilos volt a menyegzők tartása.

Az emberek elfeledték a régi babonákat, de a hagyomány még mára is fennmaradt. Magyarsáron is él még az emberek tudatában a farsangi szokás. Iskolai rendezvények, bálók szerveződnek ez időszakban.

Nőszövetségünk is farsangi napot szervezett, amelyre meghívtuk a szőkefalvi nőszövetség képviselőjét fiatal lelkészünkkel együtt. Örömmel jeltünk jelenlétükkel, s így néhány kellemes órát töltöttünk a szeretet és a hagyományörzés jegyében.

A régi falusi tárgyi értékek is előkerültek szorgalmas asszonyainktól. Mintás szőtt abroszok, terítők,

szőnyegek, színes ágysterítők díszítették a szeretetotthon. Varrottas terítővel takarták le kosaraikat, amiben hozták hagyományos süteményeiket: rétes, csöröge, pánkó, tepertős pogácsa, lepény, rácsos tészta. Népviseleti ruhájuk az alkalomhoz illő volt. Jenei Ildikó tiszteletes asszonyunk is népviseletben fogadta, üdvözölte a vendégeket. A hangulatos, színvonalas találkozásra mindkét nőszövetség felkészült. A helybeliek Tomcsa Sándor *Örvendetes járvány* című vígjátékát mutatták be, a férfiszerepeket játszó asszonyok illettek a farsangi szokásokhoz is. A vendégek meglepetése volt Vaszary Gábor *Bözs mindent elintéz* című vígjátéka, amelynek fordulatos párbeszéde vidám hangulatot keltett. Viccek, népdalok közös éneklése, egyéni beszélgetések emelték az esemény hangulatát.

Szorgalmas, hozzáértő asszonyaink kézimunkaajándékot adtak át a meleg, őszinte búcsúzás pillanatában. Kikísérve vendégeinket, úgy éreztük, hogy az együtt töltött idő a szeretet, megbecsülés, a közösségi érzés jegyében zajlott, várjuk az újratalálkozást.

Istenünk, jó Atyánk, megköszönjük gondviselésedet, éreztük jelenlétedet, mert sugároztuk szeretetedet.

UDVARI MARGIT

Lélekben a Fülöp-szigeteken

Segesváron az idén ökömenikus világimanapon hat felekezet asszonyai immár 20. alkalommal imádkoztak együtt. Idén mi, unitáriusok szerveztük az imanapot, és ez volt a negyedik 1999, 2005, 2011 után, hogy templomunkban került sor erre az eseményre.

Február 21-én előkészítő beszélgetésre került sor a parókián a felekezetek képviselőivel, amely szeretetvendégséggel zárult. Ezt követte március 2-án az unitárius nőszövetség tagjaival folytatott beszélgetés, majd – torkos csütörtök lévén – pizzapartival zártuk a délutánt.

Benedek Jakab helybéli lelkész áhítata (Mt 20,13) után, a nyitóéneket (98. sz. egyházi ének II. sz.) elénekelve, színes sálakat, kendőket és piros szoknyákat viselő unitárius nők vonultak a templom piacterére, hozva a szigetvilág szimbólumait: a három szigetecsoportot ábrázoló, kézzel készített kartontáblácskákat, egy kancsó vizet, egy kis üvegben olajat, pálmalevelet, déligyümölcsöket, nyers rizst, egy színes terítőt, valamint egy mérleget. A három nyelven (románul, magyarul, németül) elhangzó köszöntőszavak után rövid ismertető hangzott el a Fülöp-szigetéről, majd az imádkozásra hívás. A gazdasági igazságosságért fohászkodó filippinó asszonyok – Merlyn, Celia, Editha – hangjai a református nőtestvéreink voltak, akiket egy nagy csapat fiatal kísért, nemcsak a szó szoros értelmében, hanem gitárral megzenésített énekszámokkal is. A bűnvallást a szász evangélikus

asszonyok csoportja mondta el, amelyet az ortodox nők énekszámai követtek. Ők olvasták fel a bűnbocsánat ígéretét, majd szintén három nyelven hallgathattuk Mt 20,1–16 részeket. Az unitárius lányok és asszonyok egy pár perc erejéig együttgondolkodásra hívták a jelenlévőket az imanap központi kérdése kapcsán: „Igazságtalanul bánok én veled?” A római katolikus nők kifejezték az elkötelezettségüket a szolidaritás iránt, majd a görögkatolikus nők a közbenjáró imádsággal kérték Isten segítségét, hogy mindnyájan a „változás magvai lehessünk”. A záróima után közösen, ki-ki a maga nyelvén, együtt mondtuk el a Jézustól tanult imádságunkat, amelyet a lelkész áldást osztó szavai követtek.

A mindenkor házigazda feladata ilyenkor, hogy felhívja az imádkozók figyelmét az adakozásra. A templomból kijövet mindenki rizsmagokat kapott, hogy az idej perselyadomány pénzmagjai szárba szökkenve eljuthassanak a Fülöp-szigetek asszonyaihoz. Nagy-Kóródi László színes könyvjelzői a címlappal örömet szereztek az asszonyoknak. A templomból kijövet marubaya fánkkal – egy Fülöp-szigeteki recept alapján készült fűszeres sült banánkarika – vendégléltük meg az asszonyokat. A finomságok elkészítője Györgydeák Ida nyugdíjas cukrász, nőszövetségi tagunk volt.

Ha Isten is megsegít, találkozunk a 2018. évben a szász evangélikus templomban, ahol majd Suriname (Dél-Amerika) asszonyaiért imádkozunk!

BENEDEK ENIKŐ

Pillanatok az egyletes mindennapokból

MAGYARI ZITA

• Ahogy beköszönt a tavasz körülöttünk, egyre hangosabbá válik a tér, egyre nagyobb a zsongás. Az egyletben is újult erőkkel, lendülettel indítjuk az évet. A tavasz első része a körutak időszaka volt. 4 hétvége alatt 4 egyházkör 41 településére látogatott el egy-egy körutas csapat. Arról, hogy milyenek voltak ezek a körutak, a köri képviselők alábbi naplóbejegyzései mesélnek:

Szentábrahám, 2017. február 27.

„A Székelykeresztúri Egyházkörben február 25–26. között körutaztunk. Ezen a hétvégén 9 egyletet látogattunk meg a nyolctagú csapatunkkal (Ilike, Eszter, Etele, Mátyás, Szidi, Zita, Zolika és Zsófia). Előre megszervezett program szerint először ismerkedős játékokat, majd mozgalmasabb játékokat játszottunk. Ezután beszélünk velük az egylet helyzetéről, működéséről, és írtunk közösen minden egyletnek egy 2017-es bakancslistát. Végül elmondtuk, hogy mikor milyen köri és országos rendezvényekre kerül majd sor. Úgy láttam, hogy a körutas csapat és a fiatalok is jól érezték magukat. Mint új köri képviselőnek, nekem nagyon sokat segített ez a körút, mert megismertem a fiatalokat, és beleláttam az egyleteink helyzetébe is. Jó lehetőség volt számomra a tanulásra, a fejlődésre. Tovább szeretnék haladni ezen az úton.”

LŐRINCZI ZSÓFIA, körü képviselő

Kolozsvár, 2017. február 26.

„Február 24–26. között került sor a Kolozs-Tordai Egyházkör körútjára. Nagy izgalommal terveztük meg az útvonalat, közben feltevődött néhány kérdés bennünk: jó munkát végzünk-e? Szeretni fogják-e? Várni fognak-e? Tudunk valami mást, valami újat adni, ami az ő világukat képezi? Igen! Mindannyian jó élménnyel tértünk haza, bár voltak kevésbé lelkes pillanatok, azért reméljük, hogy tudunk nyújtani valami olyat, ami maradandó lesz az egyletesek számára, és elindíthatjuk azon az úton őket – a sok út közül – amelyen járniuk kell, amelyen jó járni.”

NAGY ZSUZSA, körü képviselő

Barót, 2017. március 5.

„Március 4–5-én mozgalmas körútnak lehettem részese egyházkörünkben. Szombat reggel elindult a fekete kibusz, hogy utasai, a hat lelkes körutas, név szerint Julcsi, Ilike, Csuti, Gabi, Huni és én, Ágnes, el látogathassunk a háromszéki egyletekhez, hogy betekintést nyerhessünk egyleteseink életébe, hogy elbeszélhessünk velük tevékenységeikről, terveikről és

csapatépítő játékok segítségével erősítsük bennük az együvé tartozás érzését. Összesen hét településen vártak minket lelkes fiatalok. Első megállónk Nagyajtán volt, majd ezt követte, ahogy mi szoktuk emlegetni, a hegyen túli Olthévíz, ahol a helyi fiatalok mellett alsórákosi egyletesek is vártak minket, majd Brassó, Kökös és Árkos következett. A nap végére a csapat kimerülten érkezett meg a sepsiszentgyörgyi szállásra, hogy kipihenje magát és energiát gyűjtsön a következő naphoz. Az új napot a sepsiszentgyörgyi unitárius egyházközség vasárnapi istentiszteletével indítottuk, majd folytatásként egy energiadús, vidám egyletezésen vettünk részt a szentgyörgyi és kálnoki fiatalokkal. Zárótalálkozónk Vargyason volt, ahol a vargyasi és felsőrákosi ifjak együtt vártak ránk. A hétvége folyamán összesen egyházkörünk 89 ifjú egyletesének láthattuk a szemében a csillogást, és szinte tapintható volt a belőlük áradó lelkesedés. Visszagondolva, hatalmas öröm tölt el, hisz mindenhol jó hangulatban teltek együttléteink, és sikerült eldönteni, hogy idén egyházkörünk hiper-szuper-ultra-giga-mega-teljesítményt produkál, hisz többek vagyunk, mint három szék!”

DEMETER ÁGNES, körü képviselő

Marosvásárhely, 2017. március 6.

„Napsütéses reggelre ébredtünk Marosvásárhelyen, amikor a körutas csapatunk, 5 mindenre elszánt fiatal elindult egyleteink meglátogatására. Szombaton reggel Székelykálton találkoztunk a fiatalokkal, ahol kicsit álmos arcok fogadtak, de aztán felpeszdtünk, és örömmel jelenthetem ki, hogy a mag, amit októberben elültettünk Székelykálton, mostanra gyümölcsöt hozott, hiszen lendületesen tevékenykednek a fiatalok hétről hétre.

Ezt követően a régi motorosnak számító CsiSzeDFIE egylet fogadott Nyárádszentmártonban, ahol mint mindig, most is hozták a fiatalos formát, és nagyszerű másfél órát töltöttünk el. Azonban ez a nap itt nem ért véget, hiszen Szabédra látogattunk, ahol a Veréblaktanya adott helyet otthonos körülmények között egyletezésünknek. Ahogy a nap vége fele közeledtünk, energiánk is megcsappant, ám a hihetetlen meglepetést mégis csak Szentháromság fiataljai nyújtották, ahol igencsak nagy számban gyűltek össze, hogy velünk találkozhassanak. Elindítottuk útjukon őket, hogy ők is egy sikeres egyletté válhassanak. Mivel fejtünk is ebben a kellemes vidéki faluban hajtottuk párnáinkra, alaposan elbeszélgettünk a fiatalokkal, hogy miről is szól az egylet és az ODFIE. Majd éjszakába

nyúló kiértékelőt tartottunk, és megterveztük a következő napot.

Vasárnapunkat szintén Szentháromságon kezdtük ifjúsági istentisztelettel, amelyet mi, a körutas csapat Zitával közösen tartottunk. Innen Szentgericére utaztunk, ahol a színjátszó-találkozón megismert fiatalokkal mókázhattuk végig ott-tartózkodásunk idejét. Rögtön ezután Marosvásárhelyt vettük célpontul, ahol kevesen, ám annál nagyobb lelkesedéssel vártak, hogy egyletezzünk, beszélgessünk.

A körút alkalmával egyleteinknek egy-egy Kalandorfalat ajándékoztunk, amire felírtuk az idei év rendezvényeit, amire majd feltehetik emlékeiket, valamint pontosan tájékoztattuk őket az idei év rendezvényeiről.

Hihetetlen élmény volt ismét elmenni és kis egylettermekben együtt nevetni, beszélgetni, önfeledten játszani ezekkel a nagyszerű emberekkel. Hiszem és vallom, hogy egy körí képviselőt elsősorban nem a tapasztalat vagy a bölcsesség, vagy a rendezvényeken való részvétel tesz hasznossá, hanem az, hogy meg tudja osztani élményeit, emlékeit az egyletesekkel. A körút során megbizonyosodtunk róla, hogy bizony bizony az egylet család, és itt mindenki megtalálja a helyét, és mindenki szeretve van!”

JENEI ÁRON, körí képviselő

Ahogy a természetbe, úgy az egyletbe is csak fokozatosan érkezik meg a tavasz, és mi a körutak lejártával sem álltunk meg, hanem fiatalosan *teret nyitottunk a Dinamittal*. No de nem úgy, ahogy a kedves Olvasó gondolná, nem vagyunk azért annyira rebellisek mi, hogy igazi dinamittal robbantsunk. Fiatalos, amolyan egyletesekre is jellemző térdnyitás ez, amelyre egy konferenciaszerű rendezvény keretén belül kerül sor Marosvásárhelyen a Magyar Ifjúsági Tanács szervezésében március 11-én. A rendezvényen szinte 50 egyletes fiatal vett részt. Olyan erdélyi sikeres fiatalok tartottak előadást, akik valami különlegest alkotva váltak ismertté, olyanok, akik hitelesen beszéltek tapasztalataikról, mintegy tanítva minket arra, hogy lehet másként is élni, annak ellenére, hogy a mindennapokban nem mindig látjuk ezt.

Miután közösen *teret nyitottunk*, március 16-án újra a Közös Utakra léptünk, és Magyarország felé indultunk azért, hogy keressük, és meg is találjuk egymást. Hogy megtartsuk a felépített hidakat, és újakat építsünk. Március 16–19. között a Közös Utakon elnevezésű ifjúsági istentiszteletünket és a nemzeti ünnepünkre összeállított műsort vittünk el Géberjénbe, Dabasra és Budapestre.

...és egyre csak tavaszodik körülöttünk és bennünk.

Keresztanyuék

Február 17–19. között Recsenyédén zajlott az ODFIE központi csapata számára tartott vezetőképző. A hétvége során különböző egyletes kérdésekre kerestünk és kaptunk válaszokat, mindezt azért, hogy továbbra is sokszínű, innovatív és egyben kulturális és élvezhető tevékenységeket nyújtsunk azoknak a fiataloknak, akik az ODFIE berkeiben találták meg második családjukat. A legtisztább meggyőződéssel mondhatom, hogy a fiatalok valóban otthonra is lelnek egyben, hiszen az ifjúsági tevékenységek mellett a lélekmorzsák is időről időre „gablambokra” találnak.

A vezetőképző nagy részében sikerült a közös munkákra koncentrálni, azokra, amelyek a központi csapat feladatkörét képezik. Csapatjátékok segítségével párhuzamot vontunk a különféle csapatmunkáink minősége között, sikerült a játékokat rávetíteni a rendezvényeink szervezésére. Olyan hétvégét hagytunk magunk mögött, amely jelesre vizsgázott. A vezetőképzőn sor került egy olyan eseményre is, amely első az ODFIE történetében, ugyanis a központi csapat tagjai ODFIE-kereszt szülők lettek, azaz kereszt-

anyuk és keresztapuk. Ez a gyakorlatban úgy néz ki, hogy minden központi egyletes fiatalnak van egy keresztgyereke, vagyis egy egylete. A valóságban is a kereszt szülők feladata a gondoskodás, törődés, ajándékozás, így a mi feladatunk is ugyanez a saját „keresztgyerekekünkkel”.

Úgy gondolom, hogy a keresztkomák tapasztalatai, élményei az együvé tartozásunkat erősítették ez alkalommal is. Ilyen társakkal sokkal élhetőbb a világ!

BAROTHI BRIGITTA

A folytatás második része	Hidrogén Vadóc fát beolt	Kápa közepel!	Csen, oroz	A folytatás harmadik része	...milliomos többszörös milliomos	Hordó-mérték	Gramm	A folytatás befejezése	Szintén ne	Becézett Attila	Ragadozó-hal	Stan komikus társa	Nagy, csikos rovar	
A folytatás első része														0
Cseh város, de ritka férfinév is							Lepusztít	Élénkítő ital fogyasztása						
Félszem!		Baszk labdajáték	Kárpát-ukrán						Duplán: malaj cserje	Origó				
Bátorkodik			Félholt!	Pánkó része!		Umberto	Népi hangszer			Ide-oda mozgó	Töszámnév			
Rútítás									Megszólítás	Magatok		Indok	Keleti uralkodó	
Magyar község Vas megyében					Veréb jelzője	3600 másodperc					Svéd autójel	Jerry ellenfele	Sugár	Kutyafejű nép
Ókori viszály-istennő	K		Magyar orvos volt (Frigyos)	Kerti munka				NY		Magyar város	Rag, a -ről párja			
Ausztria autójele		Kanálban van!	Csillagkép		Idegen Rozália	Cink vegyjele			Szalad	Ravasz állat				
Középen szór!		Illat	Kate-kizmus				Halogén elem	Bolgár cigarett				Vonalzó-féle	Zöld takarmányt begyűjt	
Szélvihar					Nem is ebből!	Északi férfinév					Hőemelkedés	Szlovák gúnyosan		
Földből előszed				Támadás	Négy római számmal				Elgondolás	Sierra .... afrikai ország				
Piros németül				Ildikó becézve	Zorro jele		KALOS	Amerikai tagállam					Kérdőhang	Fekete István golyója
	A						Megelégel	Becézett Adám		Erkölcstan	A lakat is ez			
						Megnedvesedő	Véd				Világító dióda	Compact Disc		
						A rabság jelképével valamihez rögzítő								
						Mindent kibíró, erős								TT
Luther Márton <i>A szolgálai akarat</i> című munkájából idézünk: „Az embernek a szabad akarat nem...” (Folytatás a rejtvényben.)														

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

Kiadja a Magyar Unitárius Egyház, Kolozsvár
Alapítási év: 1888. Új sorozat (1990-től)

Szerkesztőség: dr. Czire Szabolcs főszerkesztő, dr. Andorkó Júlia Eszter szerkesztő

Munkatársak: Asztalos Klára (Nők Világa), Czire Alpár (fotó), Forrai Tibor (keresztrejtvény), Barothi Brigitta (ifjúsági oldal), Márkó László (médiareferens, honlap), Nagy Henrietta (gyermekoldal), Szabó László (Szeretetszolgálat)

Tördelés: Virág Péter. Olvasószerkesztő: Dénes Gabriella

Készült a kolozsvári Idea Nyomdában.

A szerkesztőség postacíme: 400105 Cluj, B-dul 21 Decembrie 1989 nr. 9. tel./fax: (0)264 593 236/(0)264 595 927

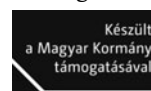
kozlony@unitarius.org

A lapszám megjeleníthető: kozlony.unitarius.org

Lapterjesztés és adminisztráció: **Gáspár Péter** és **Mezei Melinda**. A lapok kiszállításával kapcsolatos felvilágosítás: **Verbum Egyesület, Gál György Attila**, tel.: 0264 596 478

A kéziratok szerkesztőségbe érkezésének határideje: a tárgyhoz előtti hónap **15-e**. Kéziratokat nem örzünk meg, és nem küldünk vissza. Közlésre szánt fényképeket kérésre visszaküldünk. A lapban közölt írások nem tükrözik feltétlenül a szerkesztőség nézeteit.

ISSN 1220-8418

Kedves Barangolók!

Húsvét közeledtével egy verset hívjunk segítségül ahhoz, hogy bebarangoljunk egy emberi életet, hiszen az ünnepen Jézus életútjának fontossága a mi életünkben is hangsúlyosabb lesz. Fogadjátok szeretettel Péter Csongor (Árkos) versét:

PÉTER CSONGOR

Egy érdekes történet

Furcsák vagyunk mind, mi, emberek,
Nem kell, ha van, visszasírjuk, ha kéne.
Furcsák vagyunk mind, mi, emberek,
Nyáron hideg, télen meleg kellene.
Fiatalon nagy, nagyon már kicsi –
Egy történet ezt szemlélteti, így, ni:

Történetünk kezdete egy víg tavasz,
Az idő szép, kedvekre nincs panasz.
Lassan telik az idő, várakozással teli,
A kisgyerek tudja, örömét a nyárban leli.
Várja már nagyon a felnőttiséget,
De titkon visszasírja az ovis éveket.

Beköszönt a nyár, minden csupa zöld,
Gyereünk immár egy ifjú felnőtt,
Várja az őszt, de emlékszik a tavaszra,
Akkor bizony időre nem volt panasz.
Az ősszel majd felelősségét vállalva
Elmegy fiatalunk bele a nagyvilágba.

Beköszönt az ősz, a táj színben úszik,
Akarva vagy nem, az este csak nyúlik.
Kedves szereplőnk már egy kész felnőtt,
De rágondolt, az ideje már rég eljött.
Látja a tájat, hogy mindenben ősz ül,
Próbál fiatal maradni, de ő csak őszül.

Tél van, zord fagy sűvít a tájon.
Reméli, a halálra nem kell sokat várjon.
Idősünk már csak Istenben bízik,
Emlékezni kezd, remélve, felderíti.
Visszasír már mindent, a tavaszt,
A nyarat, az őszt, és már várja a vigaszt...

Hát látod már, ember, mit ér az idő,
Örülj minden percnek, ne legyen féltő
Majd ha emlékezni kezdesz életeden,
Mely, mint villámcsapás, elillan.
Remélem, rájöttél, minden percet élvezz,
Hogy a koporsó szélén ne kelljen kérdezz.

Vezesd el a szomjazókat a vízhez!
Jézus és a szamáriai asszony (Jn 4,1–45)

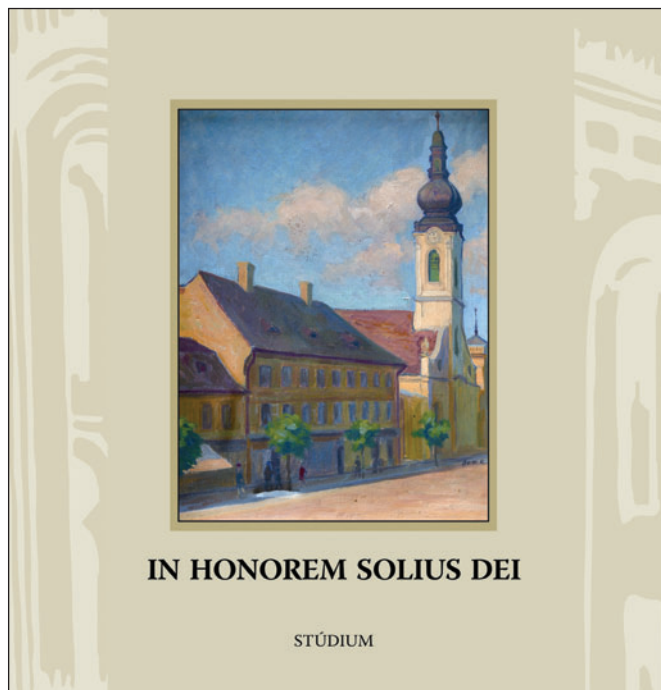
Áprilisi memóriakártya

In Honorem Solius Dei

• A templomok és a katedrálisok a szent enklávék végső szimbólumai, Isten tartományai a földön, az ember mikrokozmoszai egy idegen világban. Amióta világ a világ, az emberek mindent elkövettek annak érdekében, hogy ezeket a mikrokozmoszokat védelmezzék. Ma már nem nyers erővel, hanem örökségük védelmével. A Stúdium Kiadó gondozásában megjelent *In Honorem Solius Dei* című kötet, mely Kolozsvár belvárosi unitárius templomát mutatja be, betekintést nyújt a múlt egy szeletébe. Nem hivalkodva, dicsekedve, hanem szerényen mutatja meg azokat az értékeket, amelyekkel a kolozsvár-belvárosi unitárius egyházközség temploma bír.

A kötetet Bálint Benczédi Ferenc püspök szavai, illetve Rácz Norbert Zsolt helyi lelkész elmélkedése vezetik be. Ezt követi a templom története, Asztalos Lajos rövid összefoglalója a rá jellemző fessséggel, olvasmányossággal mutatja be nemcsak a kolozsvári unitárius templomot és annak építéstörténetét, hanem precízen és szépen az unitarizmus kialakulásának történetét. A tervek elkészítésével Türk Antalt bízták meg hajdan a kolozsváriak. Az alapkövetételre 1792. július 16-án került sor. Az építkezés nagyjából a terveknek megfelelően folyt, 1796 májusa helyett decemberre lett kész. A torony végső alakját 1908-ban nyerte el, amikor Pákei Lajos terve alapján elkészült a hagymakupolás toronytető. 1917-ben és 1918-ban a háború miatt elkobozták a templom két harangját. Az épületet 1910-ben, 1948-ban, 1967–68-ban, majd ezt követően 1996–2004 között újját építették fel.

A könyv szerves részét képezik a régi zsolttárok, Bogáti Fazekas Miklós és Thordai János tollából összesen kilenc darab, amelyek hangsúlyt adnak a kötet mondanivalójának. Azért is kedvesek lehetnek e kötetbe összeválogatott zsolttárok az olvasó számára, mert rávilágítanak arra, hogy Szenczi Molnár Albert fordításai előtt már volt teljes zsolttárkönyvünk. A zsolttárokat Reményik Sándor, Weöres Sándor, Kányádi Sándor, Balogh József, Ürmösi Károlyné Kántor Gizella versei egészítik ki, tovább segítve az olvasót az elmélyülésben. Helyet kapott Molnos Lajos *Dávid Ferenc utolsó monológja* című írása, amely érzéketlenül tárja elénk Dávid Ferenc utolsó pillanatig vívott lelki csatáit. A gondosan és ízlésesen összeválogatott irodalmi inyenészeknek időt kell hagyni, hogy elvégezzék rendeltetésüket lelkünkben, időt kell hagyni számukra, hogy megszólítsanak. A könyv nem elégszik meg pusztán a lélek gyönyörködtetésével, a

szemünket is elkápráztatja. A művészi látásmód sokféleségét vonultatja fel e könyv, megerősítve az olvasót abban, hogy bár mindenkinek a szeme ugyanazt látja, a lélek viszont egy fehér vászon előtt mindenkinek másképp fordítja le a retina valóságát. A borító előlapját Ács Ferenc alkotása ékesíti, amely jelenleg a belvárosi unitárius egyházközség tárgyi örökségét gazdagítja. A ceruza-, toll- és tusrajzok, akvarell-, pasztell- és olajfestmények sokszínűsége tárul elénk a kötet lapjain. Ízelítőként párat említek a művészek közül: Essig-Kacsó Klára, Botár Edit, László Gyula, Nagy Albert, Szinte Gábor. A fényképek az egyházközség tulajdonában levő igen régi és eszmeiségében is ropant értékes klenódiумokat mutatják be. Ha esetleg nem ismerjük a művészek vagy e könyv megjelenését elősegítő, közreműködő személyek életrajzi adatait, nem kell elkeseredünk, mert a kötet végére lapozva választ kaphatunk kérdéseinkre.

A kötet nem jöhetett volna létre Bak Ágnes szerkesztő áldozatos munkája nélkül: milyen megnyugtató érzés tudni, hogy vannak olyan emberek, akik felfedezik és meglátják az értéket a múltban. Igazi felüdülést nyújt a könyv: tegyük egy sétát a múltba a jelen szemüvegével, legyen társunk barangolásunkban e kötet, amely pusztán a létezés hirdetője, amit címe sugall: *Az egy Isten tiszteletére.*

FARKAS ORSOLYA

Adorjáni Alpár Károly programozó (Marosvásárhely), **Bartha Alpár** lelkész (Kökös), **Benedek Enikő** nőszövetségi elnök (Segesvár), **Csegezi Ildikó** énekes (Bágyon), **Demeter Erika** lelkész (Korond), **Demeter Judit** ny. pénztáros-jegyző (Szászrégen), **Demeter Mária** nőszövetségi elnök (Barót), **Egyed Ákos** történész (Kolozsvár), **Farkas Orsolya** teológiai hallgató (Vargyas–Kolozsvár), **Ferenczi Enikő** mentálhigiénés szakember (Kolozsvár), **Ferenczi Mária-Magdolna** ny. agrármérnök (Sepsiszentgyörgy), **Killyéni András** sporttörténész (Kolozsvár), **Koppándi-Benczédi Zoltán** lelkész (Déva), **Magyari Zita** teológiai hallgató (Szenháromság–Kolozsvár), **Nyitrai Csongor** ny. lelkész (Nagykadács), **Sándor-Zsigmond Ibolya** muzeológus (Székelykeresztúr), **Simó Melinda** pszichológus (Homoródjánosfalva), **Szentgyörgyi Sándor** esperes (Désfalva), **Udvari Margit** ny. óvónő, tanítónő (Magyarsáros)